

KÖNYV

144 Ft

HÉT

IV. ÉVFOLYAM 10. SZÁM • 2000. MÁJUS 18.

KULTURÁLIS KÉTHETILAP

Kertész Ákos
Jó magyar
tévé-sorozat?

Ember és gondolat
Alexander Brody

Interjú
Sławomir Mrożekkel
Siklósi Horváth Klárával
Paládi-Kovács Attilával
Sós Péter Jánossal és
Nagyiván Attilával

Színház
Mozi – Video

Nyerges András
Az egyszer volt, hol
nem volt felsőház

Nádor Tamás
Mándy Iván és
a kisasszonyok

Írófaggató
Kartal Zsuzsa

Könyvfesztivál 2000

Beszámoló a VII. Budapesti
Nemzetközi Könyvfesztiválról

MROŽEK
dedikált a
Könyvfesztiválon

Foto: Szabó J. Judit

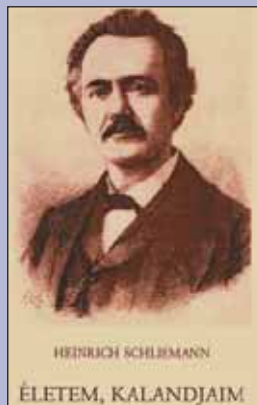

Már az interneten is vásárolhat a Libritől

www.libri.hu

az online könyvbirodalom

A Háttér Kiadó újdonságai

Heinrich Schliemann

Életem, kalandjaim

2. kiadás. 1600 Ft

Megismerhetjük az embert, aki kortársai ámulatára megtalálta és kiásta Tróját, mert nemcsak költőnek tartotta Homéroszt, hanem történetírónak is.

Jelentősége nem homályosult el, mert a régészet hőskorának úttörője volt.

Gloria Man

Az ortodox törésvonal

900 Ft

A kulturális törésvonalak elmélete szerint az egyik ilyen törésvonal az Adriai-tenger-től az Északi-tengerig húzódik a Balkánon, a Baltikumon át. Ez a vonal választja el a keleti típusú kereszténységet a nyugatitól. Mentében tört ki két világháború, dühöngtek a pogromok, patakzott a vér szinte még tegnap is. Ez az ortodox törésvonal.

1134 Budapest, Váci út 19. 11–12. ép.

Levélcím: 1525 Bp., Pf.: 97.

T/F.: 320-8230, 329-7293, 221-6239,

E-mail: hatterkiado@matavnet.hu

A CICERÓ Kiadó ajánlata az Ünnepi Könyvhétre

Stephanie
Savanyú uborka csokoládéval
Fordította: Till Katalin

Iskolai füzetlapokra írta naplóját e könyv szerzője, egy 14 éves kamaszlány, amely végül is egy francia kiadó kezébe kerülve napvilágot látott, és óriási könyvsikert aratott. Utánozhatatlan hangnem, sajátos életszemlélet, komikus és tragikus események szövedéke jellemzi ezt, amely belülről ábrázolja a kamaszok lelki világát és a társadalomhoz – jelesül szüleikhez – való viszonyát.

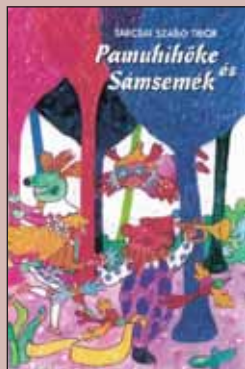
125 x 200 mm, kartonált.
240 oldal, kb. 1400 Ft

Tarcsai Szabó Tibor
Pamuhihőke és Sámsemék
Színes illusztrációk: Kalmár István

Dús fantáziájú író egyedi mesevilágot alkotott, csupa vidám, szeretetre méltó és igen érdekes nevű szereplőivel, akik az önzetlenség, a szeretet és barátság tündérvilágában élnek. Mindannyian az Összevissza erdő lakói, emberszerű meselények. Amikor a kedves Pamuhihőke legjobb barátja, Sámsemék megbetegszik, a kislány hosszú vadorútra indul, hogy megszerezze az egyetlen jó orvosságot...

B/5, kötve, kb. 144 oldal, kb. 1600 Ft

A fenti könyvek megrendelhetők és megvásárolhatók sok ezer más könyvvel együtt. Falukönyv-Cicero Kereskedőháza
1134 Budapest, Kassák L. u. 79.

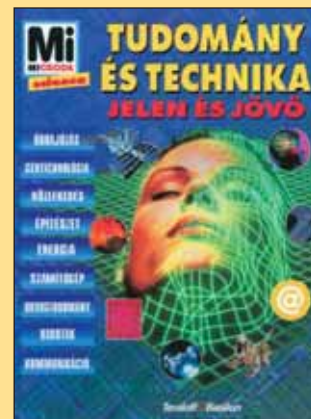
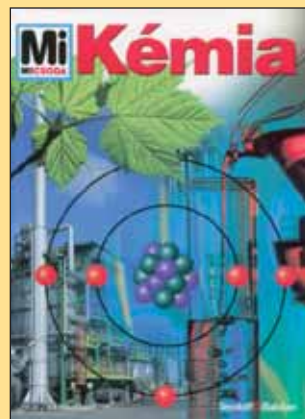
T./f.: 329-1619, T.: 329-0879, F.: 260-1170

E-mail: cicero@mail.matav.hu

A Tessloff és Babilon Kiadó újdonságai

Rainer Köthe: Kémia (MI MICSODA sorozat 58. kötete)

A szerző a kémia alapfogalmaiba és kultúrtörténetébe vezeti be az olvasót. Mi az anyag? Mi a különbség az atomok és a molekulák között? Hogyan épülnek fel az atomok? Miből állnak az élőlények? Ezekre és még sok más kérdésre ad szakszerű választ a kötet. *Fogy. ár: 1650 Ft*

Rainer Köthe: Tudomány és technika (Jelen és jövő) (MI MICSODA különművek)

Vajon mi lesz a jelentősége a következő évezredben a tudomány és a technika fejlődésének, az ember hétköznapi életében? Ha választ akarunk kapni erre a kérdésre, meg kell ismernünk, hogy egyáltalán milyen munka folyik az informatika, a mikrobiológia vagy az űrhajózási kutatások terén. Ezt mutatja be a sok képpel, ábrával illusztrált kötet.

Fogy. ár: 1860 Ft

Az újdonságok megrendelhetők
a Tessloff és Babilon Kiadó címén:
1075 Budapest, Károly krt. 3/a.
Telefon: 322-3871

Az átlagszámítás dicsérete

A Gutenberg-galaxis egyik távoli csillaga körül keringő bolygón, az evolúciós fejlődés évmilliókig tartó folyamata során értelmessé vált humanoid faj, a könyvmoly egyik képviselője ül a távcsöve előtt, és a Földet kukkolja. Ez a sci-fi irodalom és humanista utópiák által megtermékenyített képzeletünk szülte lény a világuőrből is láthatná egy év magyar könyvtermését (tankönyvek nélkül), ha a kinyomtatott példányokat egyetlenegy nagy bábeli könyvtoronyra halmoznánk fel.

Bizonyára minden olvasónk ismeri azokat a szenzációs hasonlatokat, amelyek rendszerint földgolyónkat veszik igénybe valamely hétköznapi, gyakran ismétlődő jelenség gigantikus méreteinek érzékeltetéséhez. „Ha az egy év alatt elfogyasztott hal-konzervek üres dobozait egymás mellé raknánk, negyvenszer érné körbe a Földet az egyenlítő mentén”. Aki nem hiszi, járjon utána.

Ez a gondolatmenet eredményezte szenzációsnak szánt hasonlatomat a „bábeli könyvtoronyról”. Most jön a statisztikai átlagszámítás dicsérete: sokat nem mond, de remek spekulációkat lehet segítségével kiagyalni. Tulajdonképpen hogyan is néz ki a magyar könyvtermelés az átlagszámok szerint? Az MKKE adatai szerint az utóbbi években már évi 10 000 cím jelent meg, a tankönyveket nem számítva. A példányszámok jellemzően az ötszáztól az ötezezerig terjednek, kisebb gazdasági okok miatt nemigen lehet, nagyobb elvélve, siker-könyvek esetében elképzelhető. Számoljunk szerényen kétezeres átlagpéldányszámmal, ami ugye azt jelenti, hogy évente 20 millió darab könyv jelenik meg. Tudjuk, hogy a könyvesboltokban nemcsak az újdonságok kaphatók, megbízható számítások szerint a könyvpiacra a régebben kiadott könyvekkel együtt folyamatosan mintegy 30 000 féle könyv van jelen. Ezek a számok az átlagszámítási spekuláció szerint azt jelentik, hogy ha minden magyar állampolgár, a csecsemőtől a kilencvenévesig évente 2, azaz kettő darab könyvet vásárol, vagy vásárolnak neki (mindegy hogy mit, csak könyv legyen), a könyvesboltok akkor sem ürülnének ki teljesen, csupán az évente megjelenő mennyiség fogyna el. Mekkora ennek az esélye? Ehhez már a valószínűségszámításba kellene belebonyolódni, de ez itt az átlagszámítás dicsérete, emiatt nem teszem.

Kiss József

KÖNYVHÉT

A TARTALOMBÓL

Interjú
Sławomir Mrożekkel
5. oldal

Kertész Ákos
Jó magyar tévé-sorozat?
12. oldal

Írófaggató
Kartal Zsuzsát faggatta
Nádra Valéria
14. oldal

Interjú
dr. Sós Péter Jánossal
és Nagyiván Attilával
21. oldal

Könyvfesztivál 2000
Beszámoló a VII. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválról
Interjú **Sławomir Mrożekkel**
Tudósítások a fesztivál eseményeiről
(Tausz Anikó, Mátraházi Zsuzsa, Orosz Ildikó, Aczél János, T. Puskás Ildikó)

9 **A széptermetű guberáló**
Új könyv Siklósi Horváth Klárától (pompör)

10 SZÍNHÁZ

11 EMBER ÉS GONDOLAT
Alexander Brodyval
beszélget **Nádor Tamás**

12 **Nádor Tamás:**
Mándy Iván és a kisasszonyok
Kertész Ákos:
Jó magyar tévé-sorozat?

13 OLVASÓSZEMÜVEG
Nyerges András:
Az egyszer volt, hol nem volt felsőház

14 ÍRÓFAGGATÓ
Kartal Zsuzsát
kérdte Nádra Valéria

15 HANGRÖGZÍTŐ

16 SIKERLISTA

17 MOZI-VIDEO

19 Interjú **Paládi-Kovács Attilával**
(Szénási Zsófia)

21 Interjú **dr. Sós Péter Jánossal**
és Nagyiván Attilával

23 MEGJELENT KÖNYVEK
2000. ÁPRILIS 21–MÁJUS 4.

Megjelenik kéthetente • Ára: 144 Ft • Előfizetőknek: 120 Ft • Előfizetési díj: 2880 Ft egy évre • Kiadja: Kiss József Könyvkiadó, Kereskedelmi és Reklám Kft. • Szerkesztőség, hirdetésfelvétel, előfizetés: 1114 Budapest, Kanizsai u. 41. • Telefon/fax: 466-0703, telefon: 209-1875, 209-9140, 209-9141 • E-mail: konyvhet@dpg.hu • Főszerkesztő, felelős kiadó: **Kiss József** • Főszerkesztő-helyettes: **Csokonai Attila** • Lapmenedzser: **Könnnyű Judit** és **Orosz Csaba Gábor** • Művészeti vezető: **Szabó J. Judit** • Szedés, tördelés: **Recent Stúdió**, **Blasits Ildikó** • Nyomás: Szikra Lapnyomda Rt. • Felelős vezető: **Lendvai Lászlóné** vezérigazgató • ISSN 1418-4915 • A hirdetésekben közöltekért a kiadó és a szerkesztőség nem vállal felelősséget • Terjeszti árusításban: a HÍRKER Rt., az NH Rt., a Bibliofil Kft., a Libri Kft., a Lira és Lant Rt.

Mozaikok

Idén Húsvétra esett a Könyvfesztivál. Hogy ez mennyiben befolyásolta a látogatottságot, arról nyilván megbízható statisztikák készülnek. A standokon azonban szemléletesebben sokan ismerkedtek az új kínálattal.

A GREGER-DELCROIX kanadai–magyar Kiadó előtt diákok forgatták érdeklődéssel az „Egyetemi és Főiskolai Kalauz” idei számát.

Íde várták sikerkönyvük, a „Ki-kicsoda 2000” lexikonban szereplőket, hogy aláírásukkal hitelesítsék a kiadó példányát.

Távlati terveikben egy újszerű telefonkönyv kiadása szerepel. A „Kék Oldalak”-ban – az Arany Oldalak mintájára – a mobil, E-mail és internet honlapok adatait készülnek évente közreadni.

SZAMOS EGYETEMI kiadó is jelen volt, köztük a szegedi JATEPRESS, amely 1999 őszén 62 könnyvel mutatkozott be a Frankfurti Könyvásáron. Eddigi profiljuk a felsőoktatási integráció nyomán tematikai bővítés előtt áll.

A MÚLT ÉS JÖVŐ Könyvkiadó a méltatlanul elfelejtett Pap Károly életművére koncentrált. Sorozatban jelenteti meg az író drámáit, novelláit. Pap írói munkásságát már a kortársak, Móricz, Németh László, Hunyadi Sándor is elismeréssel méltatták, a Nyugat is rendszeresen közölte írásait.

A LEGENDÁS NYUGATNAK mind a 34 évfolyamát digitalizált formában kézhez kaphatja az olvasó az ARCANUM ADATBÁZIS Kft. jóvoltából. A számítógépes feldolgozás lehetővé teszi, hogy szerzők és műfaj szerint is visszakereshessük az anyagot. CD-n különben már a Biblia, Shakespeare összes művei, a Pallas-Lexikon és Ady Endre összes versei is hozzáférhetőek kiadásukban.

SAJÁTOS MÓDON AFRIKA több arca is felvilágot látott a Könyvfesztiválon. Vizuálisan a Kossuth Kiadó ötletes standján, melynek stílusos kivitelzése Beke László lelkes munkáját dicséri. A Föld Napja és a Húsvét alkalmából itt mutatkozott be a kiadó „A Föld, ahol élünk” hét kötetre tervezett sorozatának első darabja, Vojnits András „Afrika” című kötete. Afrika sokáig a legitímozatosabb földrészt maradt, mely évszázadokig őrizte ősi hagyományait.

Egy afrikai utazás luxusát ma is csak a pénzesebb réteg engedheti meg magának, de e kötet segítségével bárki részese lehet az Atlasztól a Fokföldig induló expedíciónak. Újdonságként a kötethez CD-ROM-ot illesztettek, amely kiegészítve a leírtakat, filmen jeleníti meg és illusztrálja a kontinens varázslatos világát.

Dél-Afrika harmadik éve van jelen önálló kiállítással.

Az „Afrikánsz antológia” szerint az első fennmaradt irodalmi emlékek egy portugál költő verse az 1500-es évekből. Az első nyomdát 1789-ben alapították. De az irodalmi élet kiteljesedése, a napi és időszakos sajtó megjelenése a XX. század elejére datálódik. Mota-mai Makheta, a követség munkatársa hangsú-

lyozta, hogy az itt bemutatott könyvek kiválasztásában a kapcsolatfelvétel igénye vezette a szervezőket. Ezekkel az irodalmi és természet-tudományos kiadványokkal a világ egységét és ezerarcúságát kívánták reprezentálni.

Afrika volt álmai vágya, később tudományos életének színtere egy kivételes asszonynak. Jane Goodall életútja, a természet védelmében végzett kimagasló tevékenysége világszerte ismert. Az Athenaeum 2000 Kiadó gondozásában megjelent mű „Amíg élek remélek” címmel személyes sorsát idézi, és azokról a lelki motivációkról szól, amelyek egész tevékenységét meghatározták, hitvallását kialakították.

Alakját több dokumentumfilm megörökítette, munkásságát a tv-nézők is megismerhették.

Csak egy ötlet: egy-egy ilyen adás után megjelenhetne a képernyőn, hogy az adott témához kapcsolódóan milyen könyvek ajánlottak, vagy található a könyvtárak állományában. Mindez az Olvasás Éve meghirdetése kapcsán lehetne aktuális.

AZ OLVASÁS ÉVE nemzetközi konferencia vendége Liz Attenborough asszony volt, az Olvasás Éve angol programigazgatója, aki a múlt évben Angliában lezajlott kampány for-

Zentai Péter László, dr. Baán László,
Liz Attenborough, Bart István

gatókönyvét ismertette.

Noha a szigetország lehetőségei sok tekintetben eltérnek a hazai adottságoktól, az olvasás rangjának visszaszerzéséért indított akció módszertana sok hasznosítható elemet tartalmaz.

Rendhagyó módon az előadó mintegy bevezetésként a hallgatósághoz szólt. Megkért minden jelenlevőt, hogy forduljon a szomszédjához és gondolkodás nélkül vágja rá, milyen könyvet olvasott utoljára. (Ismeretlen szomszédom az Oxford Szótárt nevezte meg, jómagam G. Kirchner: Terra X. című munkáját.)

Ezzel a hangulati elemmel indítva az igazgatónő részletesen ismertette kampányuk jellegét. A középpontban a gyermekek, a jövő generációja állott.

Igen lényeges momentum, hogy az akcióhoz sikerült megnyerni a kormányzat és a vállalkozók széles körű elvi és anyagi támogatását!

Nagy jelentőségű – és számunkra is követendő példa – a magántőke jelentős részvétele a kampányban. Magáncégek iskolákat segítettek hozzá, hogy bővíthessék könyvtárak állományát. A kormány pedig díjakat adományozott a legtöbb könyvet vásároló iskolai közösségeknek.

A cégek elvállalták, hogy felolvasóesteket rendeznek kicsinyeknek. A szabadidő-központok és művelődési létesítmények is programjukba iktatták az olvasás népszerűsítését. Egyik legnépszerűbb lépésnek bizonyult, hogy olvasók telefonon felhívhattak ismert sztárokat, akikkel olvasmányaikról ejthettek szót.

A szupermarketek 6 millió fontot áldoztak a cél érdekében. Az ifjúság körében népszerű termékekbe könyvkuponokat rejtettek el. Csak ebben a körben kettő millió könyvet osztottak szét.

A tömegtájékoztató és a reklámszakma is a segítségükre sietett. Neves tévés személyiségek, sportolók álltak a kamerák elé, hogy kedvenc könyveikről beszéljenek.

A népszerű szappanoperákba az olvasást népszerűsítő dialógusokat iktattak.

Az írott sajtóban nagy számban tettek közzé elrettentő statisztikákat, az olvasás csökkenésének riasztó adatait. Másrészt egyre több cikk és rovat járult hozzá, hogy ez a kezdeményezés minél nagyobb visszhangot kapjon.

Az éves akciót a szervezők hónapokra bontották és minden hónapnak külön tematikája volt. Legfontosabb célkitűzésüknek tartották, hogy minden réteghez elérjenek.

Külön odafigyeltek a gyorsítkezettétek kedvelőire, arra, hogy az ifjúság hol múlattja az időt. Gondoltak a hátrányos helyzetűekre, a csellengő gyerekekre, de a börtönök lakóira, sőt a metró utazóközönségére is.

A computer-függő nemzedéknek „Rákattan az agyuk a könyvre” címmel rendeztek akciót, a borkedvelő honfitársaknak pedig „Együtt pukkan a dugóhúzó” jelszóval borkóstolóval egybekötött könyvbemutatókat tartottak. A szülők külön kategóriát képeztek. Az 1. éven aluli csecsemők kötelező orvosi vizsgálatán megjelenő családok egy-egy könyvet kaptak ajándékba. Azon szülőknek pedig, akik a rohanó idő mellett nem sok figyelmet fordítanak gyermekeik tankönyveire és olvasmányaira, pályázatot hirdettek: az „Apuka olvasókönyve” versenyt, és preferálták azokat a szülőket, akik nyomon kísérték, csemetéjük milyen kötelező olvasmányt búj éppen.

Lakóközösségeknek és munkahelyeknek közös fórumot szerveztek, alkalmat biztosítva a lakó- és munkatársaknak, hogy olvasmányélményeiket kicserélhessék egymással.

Egész tevékenységük során tehát nem a könyv, hanem maga az olvasó állt a figyelem fókuszában. Legfőbb eredményeiket abban összegezték, hogy sikerült kezdet nyújtani az olvasóknak.

Törekvéseikhez elnyerték a magánszféra támogatását. A kormányzat is felismerte, hogy ez olyan kultúrmisszió, amely a jövő nemzedék szemléletének alakításában döntő szerepet játszhat.

A konferencia Az Olvasás Évének hazai feladatait is napirendre tűzte.

A kormányzatot dr. Baán László, az NKÖM államtitkára, az OE Operatív Bizottság elnöke képviselte.

Kifejezésre juttatta abbéli óháját, „hogy nálunk is becsatornázzódik a magántőke a folyamatba.” Állami feladatként jelölte meg az esélyegyenlőség biztosítását a kisebb településeken élők számára is a művelődési lehetőségek tekintetében.

Az anyagi keretek kijelölése a nyár folyamán várható.

A hozzászólók a helyi problémákra irányították a figyelmet.

Zárszóként elhangzott, hogy Magyarországon is széles körű kampány megszervezésére születtek ötletek, ismert művészek, hírességek bevonásával.

Nem elhanyagolható körülmény, hogy Angliában 0 százalékos a könyvek áfája. Talán a

Pénzügyminisztérium az Olvasás Éve alkalmából megajándékozta a szakmát ezzel az engedménnyel.

Közös érdek, hogy az „internet-galaxis” és a „Gutenberg-galaxis” ne egymást kizáró, hanem feltételező fogalmak legyenek.

Tausz Anikó

Felégetett mindent maga mögött

„Akinek hivatása van, arra az Isten rámutatott”

„Azt olvastam az újságban, hogy mégsem következik be a világvége.

Meg akartam ünnepelni a jó hírt, elmentem egy McDonald's-be és rendeltem egy hamburgert... Idáig lelkesedés nélkül fogyasztottam, mert számítottam a katasztrófára... De most már van a világnak jövője. Megdupláztam hát a ketchupadagot...

...A fogyasztás könyörtelen fejlődése hétszerez adag ketchupot követelt, aztán nyolcszorosot, kilencszereset, tízszereset és így tovább vég nélkül... Tegyük föl, hogy kibírom akár a tízszerez adagot is! De később?

Felgyújtottam a McDonald's-et, hiszen az életemről volt szó...”

Slawomir Mrozek, aki tíz évvel ezelőtt vetette papírra a sorokat Ketchup című elbeszélésében, maga is ismerte a hajszoltság érzését. Őt ugyan nem a fogyasztás ördöge ostromozta, hanem valamely, lelkében lakozó kisördög űzte a világon át. Életében többször felgyújtotta a maga képletes McDonald's-ét, felégetett maga mögött mindent, hogy új világrészre költözzék, hogy kipróbálja önnön erejét. Hol a városi zaj zavarta, hol éppen arra vágyott.

Félbehagyta építési tanulmányait. Újságírótanoncként helyezkedett el. „Mert éhes voltam és enni szerettem volna – magyarázta választását beszélgetésünkkor. – Egy intelligens fiatalemberből bármi válhat, ha hisz a kiszemelt munkában.” A korabeli kommunista éra azonban túl határozottan vezette e szakma művelőinek tollát, így Mrozek hátat fordított e hivatásnak. Pardon, rossz szót használtam a lengyel drámaíró értelmező szótára szerint. „A hivatás szó számomra vallásos jellegű – nyilatkozta budapesti látogatása alkalmával. – Akinek hivatása van, arra az Isten rámutatott, de én ezt nem éreztem soha.”

Elbeszéléseket kezdett írni, aztán drámát. Nagy tehetségnek, reménységnek tartották hazájában, kapott autót, lakást, s ami akkor nagy szó volt, útlevelet, amerikai ösztöndíjat. Laszacsán mintaember lett belőle, azt példázta általa, hogy lám, a kommunizmusban is szabadság van, a világhírű lengyel író is azt tesz, ír, mond, amit akar. De egyszerűen kételyei támadtak a kirakatembernek. A kommunizmusban mindenkit csak kineveztek valamely posztra, amúgy elvtársi alapon. Lehet, hogy őt is csak kikiáltották zseninek és egy fikarcnyi tehetség sem szorult belé? Efféle kérdések gyötörték, amikor 1963-ban elhatározta, hogy a következő nyugati útjáról nem tér vissza. Legálisan távozott, folyvást meghosszabbít-

tatta az útlevelet. Nem volt szabadságharcos, nem volt politikai menekült, nem provokáltak. Maga választotta ezt az utat és még csak nem is gazdasági okok miatt, sőt, pont fordítva. „Elszánt voltam – mondja – bárhogy legyen, csak fejezzük be a látszatéletemet, vessünk véget a látszatsikernek!” Katasztrófálisan is végződhetett volna ez a „kaland”. Szerencsére – maga állítja, hogy sokszor volt „malaca” az életben – Mrozeket mindenhol ünnepeleik, divatos volt.

Nem akart emigráns lenni, de mégiscsak menedéjogért kellett folyamodnia 1968-ban, amikor Csehszlovákia katonai lerohanása után a következőket tette közzé a legnagyobb európai napilapokban: „Tekintettel a Lengyel Népköztársaság kormányának aktív részvételére a Cseh Szocialista Népköztársaság elleni fegyveres akcióban, illetve az ország fegyveres megszállásában, az alábbi kijelentésre kényszerülök:

Tiltakozom az akció ellen.

Szolidáris vagyok minden cseh és szlovák állampolgárral, aki fellépett a hadművelet ellen, különös tekintettel elnyomott, bebörtönzött, szenvedő cseh és szlovák írótsáimra.”

Akik addig hazájában éljeneztek, most kitagadták. Betiltották. Árulónak bélyegezték.

Bejárta Európát, élt az olasz Rivierán, Párizsban, Mexikóban. Drámaismeretet oktatott az USA-ban, a hajdani NSZK-ban filmek forgatott, sok-sok hónapot töltött emellett Angliában, Braziliában, Venezuelában. Négy éve visszaköltözött szülővárosába, Krakkóba, ahol 1990-ben díszpolgárrá avatták. Magyarországon most járt először, a Könyvfesztivál díszvendége volt.

– *Miért került el bennünket eddig?* – kérdeztem tőle.

– Olyan politikai rezsim volt az önök hazájában, amely elől én otthonról is elmenekültem. Azután később, amikor Magyarországon is megtörtént a változás, én Mexikóban, a civilizáció peremén éltem. Három évvel ezelőtt ugyancsak kaptam meghívást a budapesti könyvfesztiválra, hallottam is róla: szóbeszéd tárgya lett, miért nem jelentem meg. Most elárulhatom: elfelejtettem vízumot kérni mexikói útlevelemmel utazó feleségem számára. Olyan sokáig éltem nyugaton, ahol ilyesmire nem volt szükség, hogy eszembe sem jutott ez az útiokmányt beszerezni. Hiányában az szlovák határon feltartóztattak minket. Igazuk volt. Nem tehetnek kivételt senkivel.

– *Nem lehet, hogy egy kicsit nehezelt a magyarokra, amiatt, ami Csehszlovákiában történt 1968-ban?*

– Soha nem voltam dühös Magyarországra. Én a kommunizmusra haragudtam.

– *Harminchárom évesen ment el, harminchárom évet élt más országokban. Nem volt szokatlan újra a lengyel miliő?*

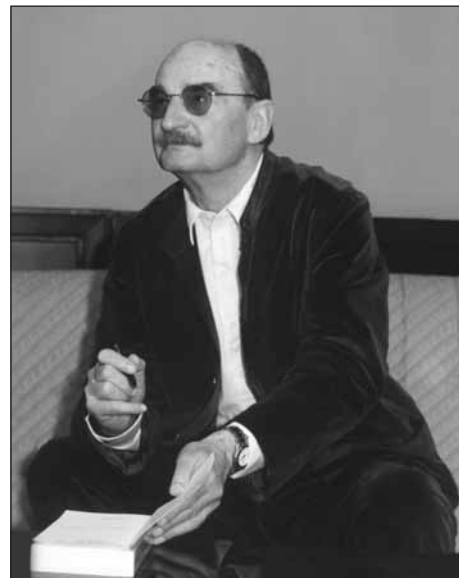
– Azoknak, akik ott élték végig azokat az évtizedeket, talán idegenebb a mostani világ, mint nekem, aki folyton piaci viszonyokon alapuló társadalmakban mozogtam. Egyébként megható szeretettel fogadtak, holott számítottam némi értetlenségre.

– *Hogyan telnek a mindennapjai?*

– Igyekszem úgy intézni, hogy naponta rajzoljak. A drámáim mellett ez adja a jövedelmemet.

– *Vannak sajátos írói szokásai?*

– Reggel szeretek dolgozni, ilyenkor semmi és senki sem zavarhat. Elengedhetetlenül fon-

tos a számomra a távlat. Dolgozószobáimat mindig olyan helyen rendeztem be, ahonnan messze nyíló kilátás kínálkozott.

Mexikóban még tornyot is építtetett a házra. S amikor egy földmozgás következtében megingott az építmény, végső elhatározásra jutott a távozást illetően. A ferde torony szerencsétlenséget jelent. Babonás volna? Vagy szorongó? Az bizonyos, hogy depresszió már korábban is gyötörte. Általa is elismert életrajzírója, Jacek Zakowski jegyezte fel, hogy ilyen lelkiállapotban kerülte az íróasztalt, csak ült a karosszékben és pipázott. Persze az is lehet, hogy ilyenkor születtek drámaötletei. Azok cselekményét, szereplőit, hanghordozását is szinte teljes mozdulatlanságban, heteken át tartó gondolkodó pózban találta ki.

Showmannek mondja magát, de nem bőbeszédű. Színházról, irodalomról nem szívesen nyilatkozik. Amikor megkérdeztem tőle, min dolgozik, így válaszolt:

– Most semmit sem írok. Ez az év az utazásoké. Könyvfesztiválokra, színházi bemutatókra készülök.

Valóban így van? Vagy csak babonás titkolódzás, hogy nem beszél születendő művéről a hamarosan hetvenéves alkotó, arra az elkövetkezendő esztendőket Mrozek-kötetei fognak hiteles választ adni.

M. Zs.

Alkotásvágy szerepjátszás nélkül – bemutatkoztak a fiatal írók

Beszélhetünk-e új írógenerációról, s ha igen, mely törekvések jellemzik őket? – tette fel a kérdést Babarczy Eszter író, esztéta egy, a fiatal költőket és írókat bemutató beszélgetésen. Néhány idősebb pályatárs szerint nem beszélhetünk egységes, az irodalom iránt elkötelezett nemzedékről. Hogyan gondolkodnak erről maguk a költők, jelesen Karafi-

áth Orsolya, Cserna-Szabó András, Grecsó Krisztián, Király Levente, Kiss Ottó valamint Varró Dániel? Közülük ketten (Karafiáth és Varró) a kortárs irodalom legolvasottabb költői közé tartoznak. Mégis kerestlen egyszerűséggel, természetességgel és elfogódottsággal beszélnek az irodalomról. Nem tartják fontosnak a nemzedéki kérdést, nem fordulnak szembe tudatosan az elődökkel, de nem is csatlakoznak hozzájuk. Mint vallják, számukra az irodalom és az alkotás valamiféle játék, amit kedvvel és lelkesedéssel művelnek. Távol áll tőlük a fennkölt és fenséges iránti elkötelezettség. *Sárkányfű* címmel indított lapuk (Fogarasi Zsolt főszerkesztő, valamint Cserna-Szabó András, Harcos Bálint, Király Levente, Kovács Eszter vezetésével) ugyanakkor e nemzedék csoportba szerveződéséről tanúskodik. Az igényesen szerkesztett és kivitelezett folyóiratban a vers és próza mellett interjúk, irodalomelméleti írások, kortárs képzőművészek alkotásai, valamint hazai és világirodalmi munkákról szóló kritikák kapnak helyet. Mert a korosztály tagjai nem csupán olvassák egymást – ez sem kis szó –, de bírálatot is mondanak. A közös felolvasóestek – mint amilyen a könyvfesztiváli is volt – légköréből és számából kitűnik, e lap alkotó gárdája baráti kapcsolatban áll egymással. A kötetek mögötti komoly erőfeszítést e folyóirat jól reprezentálja. Hónapról hónapra megjelenik benne a többségében (még) egyetemistákból álló írók munkájának gyümölcse. Készül Varró Dániel gyermekvers-kötete, Király Levente (aki a Magvető egyik szerkesztője is) versgyűjteménye, Karafiáth Orsolya el kíván szakadni eddigi jambikus lejtésű költészetétől, Cserna-Szabó András és Grecsó Krisztián prózát írnak. Babarczy Eszter minden próbálkozása ellenére sem nyilatkoztak azonban szívesen önmagukról és irodalmi szerepükről, elvárásaikról. Helyettük műveik beszélnek.

Romániai magyar ex librisek

A szép *ex libris* műalkotás. A kis méretű, a könyv belső oldalára ragasztott grafikai alkotás, amely a könyv tulajdonosának nevét, esetleg címerét, vagy egyéniségére, kedvteléseire utaló szimbólumokat tartalmaz, nem csupán a könyvtulajdonosnak érték, hanem cseréjén más műbarát gyűjteményeket is gyarapíthatott. A múlt század végétől fogva élénk érdeklődés kísérte e gyűjteményeket, az Iparművészeti Múzeum 1903-ban bemutatta első *ex libris*-kiállítását. A gyűjtők egyesületekbe tömörültek – ilyen volt a két világháború között a Magyar *Ex libris*-gyűjtők és Grafika-barátok Egyesülete és az Ajtósi Céh, napjainkban pedig a Kisgrafika Barátok Köre. Arató Antal, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Olvasószolgálati Szekciójának tagja saját, erdélyi gyűjteményét mutatta be a könyvfesztiválon. Mint elmondta, a romániai kortárs művészekkel Gábor Dénes közvetítésével ismerkedett meg. A rendszerváltás előtt nagyobb jelentősége volt az *ex libris*-készítésnek e vidéken, mert sok művész csak ilyen módon juthatott el külföldi kiállításokra. A kiállításokon szereplő művészek mindegyike nemzet-

közi-díjas grafikus. A jeles polihisztor, Kós Károly (akinek meghatározó szerepe volt e műfaj népszerűsítésében Erdélyben) időskori, filctollal(!) rajzolt *ex libris*e nyitja a sort. A kortárs művészek anyagban, technikában és színben változatos könyvjegyeket készítenek: papírból és textilből, fa- linómetsettel, vagy rézkarcot, színesben és fekete-fehérben. Egyaránt használnak klasszikus erdélyi és modern, újszerű motívumokat. Feszt László, Deák Ferenc, Cseh Gusztáv munkáiról kismonográfiát jelentettek meg már, utóbbinak állandó kiállítása Hajdúszoboszlón található. Pligor Sándor alkotásaiból éppen most jelent meg egy album. Ifj. Feszt László, Vincze László és Hervai Katalin grafikai Magyarországon is ismertek. A romániai magyar *ex libris*eket ismertető kiállítást első ízben mutatták be Magyarországon.

A fotográfus szakma tisztelete

A Magyar Fotográfusok Háza a fotográfus szakma budapesti központja, mely szorosan együttműködik a kecskeméti Magyar Fotográfiai Múzeummal. E két intézmény koordinálja és előmozdítja a hazai fotográfiai kultúra ápolását, fejlődését. Míg a kecskeméti múzeum elsősorban fotográfiai-gyűjteményének gyarapításával és rendszerezésével vállal szerepet a fotó művészi műveltség elismertetésében, addig a Fotográfusok Háza kortárs- és történeti fotókiállításoknak ad helyet, előadásokat, szakmai rendezvényeket szervez, könyvtárával segíti a szakmai képzést, információt szolgáltat a hazai fotóművészetről magyarul és idegen nyelven. Ennek érdekében támogatják régi és mai mesterek fotóalbumainak kiadását. 1999–2000-ik évi fotókiadványokból válogattak könyvfesztiváli bemutatkozásokra is. A régi nagyok közül nemrég jelentették meg Robert Capa és Balogh Rudolf leghíresebb képeit *Fotó/Város/Történelem* címen. Hevesy Iván és Kálmán Kata fotóiból szintén a kecskeméti múzeum válogatott egy kötetet. Az Ázsia-utazó Hopp Ferenc útiképeiből összegeztet a *Mandarin öszvérbáton* című album. Nádas Péter: *Valamennyi fény* című könyvének szintén nagy része a fotográfia. Nem mindennapi vállalkozás a Bolt Galéria fényképes katalógusa, amely külön sorozatként jelent meg a kiállításokon.

Sz.Zs.

A szeretet prófétája

„Pap Károly a legnagyobbat merészelt, amit írót próbálhat: hús és vér, salakja nélkül élő emberanyagokat teremteni. Ő úgy gondolja, az ő zsidóságot lelte föl a lelke mélyén, én úgy érzem, az emberi lelket, a testien felül való ideális igazság szavát és illatát” – írja a *Nyugatban 1932-ben Móricz Zsigmond, aki kora egyik legnagyobb írójának, lelke szerinti fiának tartotta a mára – méltatlanul – elfeledett író.*

A Múlt és Jövő Könyvkiadó jóvoltából Pap Károly életműsorozatát vehetik kezükbe a mai

olvasók. A Könyvfesztiválon a sorozat 6., drámákat tartalmazó kötetét mutatta be az érdeklődőknek Lichtmann Tamás irodalomtörténész (az életmű kutatója) és Pomogáts Béla, az Írószövetség elnöke.

Lichtmann Tamás irodalomtörténészről – aki a hetvenes években kezdett el a Pap Károly-i életművel foglalkozni, s akinek 1979-ben monográfiája jelent meg ennek a kiemelkedő tehetségű prózaírónak a munkásságáról – előjáróban azt kérdezzem, *mi teszi aktuálissá ma az életmű megjelenését?*

– Elsősorban az, hogy műveinek egy része életében sem, halála után sem jelent meg. A háború idején elzárkózott a világtól, és műveit nem hozta nyilvánosságra. Természetesen az általa képviselt emberi és írói magatartás is „előhívja” manapság ezt az életművet. Tiszta erkölcsű és mélyen humanista ember és író volt. Már első regénye, a *Megszabadítottál a haláltól* is a szeretet hatalmáról, a jóság, a megbocsátás megváltó erejéről, az önfeláldozás értelmébe vetett hitről, a halált könnyűvé tevő alázatról szól. Hitt az emberben, holott a kor, amelyben élt, nem sok okot adott erre...

– *Műveinek érdekessége, hogy gyakran merít a Bibliából...*

– Első regényének hőse, Mikháél, jézusi jellem, aki magára akarja vállalni a világ összes bűnét, a keresztre feszítés áldozatát, ám naiv emberszeretete, hinni akarása kevésnek bizonyul a világ gonoszságával szemben, amiről inkább nem vesz tudomást, minthogy harcolnia kelljen ellene. Márpedig néha harcba kell bocsátkozni ahhoz, hogy legyőzzük a rosszat. Pap Károly – azaz Mikháél – tehát nem forradalmár, sokkal inkább Dosztojevskij Miskinjéhez hasonlatos. Ő a jóság koldusa, álmodozó, ha úgy tetszik, az erkölcs, az egyenlőség prófétája.

– *Egyébként mintha önmaga végzetét jövendölte volna meg ebben a regényben, hiszen a történelem igencsak bebizonyította, hogy a gonoszossággal, a gyilkos indulatokkal szemben nem jelent védelmet a befeléfordulás, a valóság előli „szelíd” elvonulás. Pap Károly 1945-ben a buchenwaldi koncentrációs táborban „eltűnt”... Mind az életmű, mind az egyéni sors szempontjából fontos, hogy Pap Károly zsidó származású volt...*

– Mint az életműsorozat első köteteként megjelentetett *Megszabadítottál a haláltól* című regény korabeli kritikákat idéző szemelvényei között is olvasható, hogy ezt hol erényeként emlegetik, hol pedig bűnéül róják fel neki kora ítései. *Zsidó sebek és bűnök* című vitairatában és későbbi, *Azarel* című (önéletrajzi) regényében megfogalmazza, hogy a zsidóságnak és az ország vezető rétegének – akárcsak a bibliai Dávid király nemzetségének – számot kell vetnie bűneivel, meg kell szabadulnia a kizsákmányolás vétkétől, s önvizsgálattal, igazi bűnbánattal és szenvedéssel meg kell tisztulnia ahhoz, hogy boldogabbak legyenek utódai, az utána jövők. Utolsó megjelent művében, a *Mózes* című drámájában – látszólag – a zsidóságnak, átvitt értelemben azonban az egész emberiségnek szól a teremtői intelem: „Hirdetniük kell az én törvényeimet. De ha csak hirdetik és nem cselekszik, én újra és újra kitépem őket a földből, amelyet adok nekik: és haragomban szíjlelkőbácsolom őket a világ minden tájára”...

A korban, amelyben élt, már nem volt értelme zsidó és keresztényi bűnökről, népek, or-

szágok bűneiről beszélni, hiszen a „saját” bűnök egyenlőekké lettek a világ bűneivel.

Pap Károlynál a „prófétaszerep”, a bibliai múltba-fordulás és az ó- és újszövetségi témák aktualizálása a korának szülő példázat. Egy helyütt maga vall így erről: „Minden írás, amely ilyen időkben mégis napvilágot lát, nem lehet más, mint a legszigorúbb ítélet a mai ember ellen.” Nála azonban ez a szigorúság végeredményben irgalommal párosul, azaz nem elpusztítani, hanem „megváltani” akarja ember-társait, a világot.

S erre a megváltó, konszenzus-kereső, megbocsátó, ugyanakkor szigorú erkölcsű és öko-menikus szemléletre ma újra szükségünk van... Ebben rejlik Pap Károly életművének időszerepése...

T. Puskás Ildikó

A Könyvek Könyve a könyvünnepen

A „Biblia a református könyvkiadásban” cím is utal rá, hogy a Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója nemcsak egyszerű könyvbemutatót és kiadói bemutatót tartott az ez évi – húsvéti ünnepekkel egybeeső – Könyvfesztiválon. Mint a kiadó igazgatója, a Magyar Bibliatársulat főtákará, Tarr Kálmán mondja, szerették volna azt is megmutatni, hogy mi is ennek az ünnepnek az üzenete és a tartalma a mai – vallásos és nem vallásos – emberek számára. Ezért is szervezték – formabontó módon – e kiadói programot a protestáns istentiszteletek liturgiája – prédikáció, példabeszédek, szépirodalmi szemelvények – és persze a Biblia húsvét-értelmezés mentén.

Egyébként valószínűleg csak kevesen tudják, hogy világszerte a legtöbbet és legnagyobb példányszámban kiadott műről van szó, s hogy a magyar könyvkiadás egyik legsikeresebb „kiadványa” ma is a Biblia. Mint Tarr Kálmántól megtudom, az utóbbi tíz évben a Kálvin Kiadó gondozásában közel egymillió példány kelt el belőle. Aki persze azt hiszi, hogy egyszerű utánnyomásokról van szó, az nagyot téved... A Biblia-fordítások több évszázados története utal rá (a reformáció, a könyvnyomtatás lendületet adott a bibliafordításoknak), hogy művelődéstörténeti, vallástörténeti szempontból mindig is fontos volt a Biblia jelenléte. Az első teljes, protestáns fordítás Károlyi Gáspár (1590) Vizsolyi Bibliája, amelynek alapja a héber és görög szövegek mellett a Vulgata volt. Az első kiadás megjelenése óta persze igen sokat változott a beszélt nyelv szó- és fogalomkészlete, bizonyos szókapcsolatok, sőt betűk, betűformák is „lekoztak” a beszélt és írott nyelvről, ezért is kellett többször is átdolgozni az évszázadok folyamán a Vizsolyi Bibliát. A Kálvin Kiadó elsődleges kiadói profilja a Biblia-kiadás, illetve minden olyan kiadvány (folyóirat, teológiai tanulmány, népszerűsítő munka, irodalmi mű) megjelentetése, amely segíti a Könyvek Könyvének jobb megértését. A protestáns eszménynek megfelelően ugyanis a Biblia nem elavult tanok gyűjteménye, hanem „a hitélet és a mindennapi élet zsinórmértéke”. A kiadó Bibliái-kiadása két alapelve épül. Egyrészt ma is kiadják a Vizsolyi Bibliát az 1908-ban megjelent Károlyi-revizio szerint, másrészt az 1975-ben megjelent és 1990-ben

átdolgozott új fordításban is. Míg a korábbi századokban egy-két kiváló teológus vagy irodalmár szorgalmas – és olykor egy életen át tartó – munkájának következtében született meg egy-egy új fordítás, addig ma már ez csoportmunka eredménye, úgynevezett bibliafordító bizottságok végzik. Ez annál is fontosabb – mondja a Magyar Bibliatársulat főtákaráként is tevékenykedő Tarr Kálmán –, mert nemcsak a héber, görög nyelv, hanem a kultúra, gondolkodás és életmód ismerete is nélkülözhetetlen e mű fordításához, mely mintegy 5000 évet ível át az emberiség történetéből.

Mint Tarr Kálmán mondja, az újabb és újabb generációk tudós teológusai számára folyamatos kihívást jelent a Biblia, hiszen a fentiekből következően nincs végleges, tökéletes fordítás. Ez a kijelentés arra enged következtetni, hogy a Könyvek Könyve megannyi titkot rejt még...

Az 1992-től a Magyarországi Református Egyház kiadójaként – a hajdani Református Sajtóosztály jogutódjaként – működő Kálvin Kiadó kiadványai között megtaláljuk a különféle teológiai (elvi, tudományos, szakmai) folyóiratokat (Teológiai Szemle, Confessio), a hazai és külföldi bibliai témájú könyveket, sőt a protestáns szellemű szépirodalmat is. Az utóbbi idő egyik legnagyobb sikert aratott kiadványa a *Bibliai atlasz* volt. Ugyan-csak sokan vásárolták meg azokat a könyveket, amelyek – az ezredvégi világvége-várás hangulatára reagálva – bibliai alapon magyarázza ezt a vissza-visszatérő félelmet, s az utolsó ítéletet.

A kérdésre, hogy miként áll a kiadó mai magyar keresztény írók műveinek kiadásával, a kiadó igazgatója azt válaszolja, hogy elsősorban olyan művek kiadására és újradadására vállalkoznak, amelyekben tettenérhető a Biblia hatása, mint ahogy a más kiadóknál megjelenő Csoóri, Jékely, Áprily költészete is nehezen lenne érthető a Biblia ismerete nélkül. S persze ne feledkezzünk meg Adyról sem, hiszen köztudott, hogy az ő legfőbb szellemi tápláléka a Könyvek Könyve volt.

Ahhoz pedig, hogy az elkövetkező nemzedékek forgassák, értsék és értékén becsüljék évszázadok „bestsellerét”, nélkülözhetetlen a Kálvin Kiadó és a hozzá hasonló kiadók műhelymunkája.

T. Puskás

Divat amatőr lélekbúvárnak lenni

Az autizmustól a társalgás cseleijig

A *Gyorsuló idő* sorozat kötetei sokak könyvespolcán sorakoznak korabeli kedvencekként. De máris megjelent a remélhetőleg hasonló sikert arató utód. Míg korábban a természetudományok, kiváltképp a biológia bizonyult a leginkább közérdeklődésre számot tartó diszciplínának, addig korunkban a társadalomtudományok, azokon belül is a pszichológia vonzzák az olvasók sokaságát. S ne csak az ezotériáért rajongókra gondoljunk!

Az Osiris Könyvkiadó elébe ment az ígényeknek, amennyiben a Könyvfesztivál idején

útjára indította zsebkönyvtár-sorozatát. Magas szintű ismeretterjesztést kívánnak nyújtani közérthető megfogalmazásban. Egylőre, lévén szó négy pszichológiai tárgyú műről, fordításirodalmat tesznek közzé. Nem véletlenül, hiszen a magyar könyvkiadásban ötvenéves lemaradást kell behozni, amikor is hazánkban nem láthattak napvilágot ilyen, burzsoá áltudományok minősített diszciplínákat tartalmazó kiadványok. Akkoriban jelentős közönségény mutatkozott volna e kötetek iránt. Manapság azonban az tapasztalható, hogy nagy szakadék tátong a megfoghatatlan rejtélyekért rajongók nagy tábora, és az ésszerű magyarázatok után ácsingózó szellemi elit maroknyi csapata között. Az Osiris most arra tesz kísérletet, hogy a kulturális középírtetet nyerve meg (újra) a tudományos ismeretterjesztés ügyének, elérhető áron adjon képviselőinek kezébe emészthető stílusú tartalmas köteteket. Érdekes, hogy míg a könyvkiadásban a fordított művek hatvan-nyolcvan százaléka angol nyelvtükről származik, addig e sorozat indító kötetei közül hármát francia szerzők jegyezték.

Az *autizmus*ról a legutóbbi időig csak azoknak volt fogalmuk, akik családjá sajnálatos módon érintett volt a dologban. Simon Baron-Cohen és Patrick Bolton a betegséggel azonos című műve eloszlatja a homályt. A különös állapot lényege, hogy szenvedő alanya önmagába zárkózik, nem hajlandó tudomást venni a külvilágról, nem képes kommunikálni képviselőivel. Enyhébb esetekben csak arra alkalmatlan, hogy beleélje magát mások gondolkodásába, érzelmeibe. Ebből sok emberi félreértés, szenvedés származik, amelyeket a betegség lényegének feltárával könnyebb orvosolni, vagy legalábbis elviselni családtagoknak, ismerősnek, pedagógusnak egyaránt.

Jean Piaget *Gyermeklélektana* nem egészen ismeretlen Magyarországon, a téma iránt érdeklődő közönség Mérei Ferenc publikációja révén kaphatott betekintést a hatvanas években született klasszikus munkába, amelyben Bärbel Inhelder működött közre társszerzőként. Jóllehet, azóta a gyermekek fejlődéslelektanának kutatásai számos új vonatkozásra rámutattak, de a franciául már tucatnyi kiadást megért művel kapcsolatban sok félreértést oszthat el, hogy végre eredeti szövegösszefüggéseiben ismerhetik meg az érdeklődők.

A legújabb személyiség-lélektani és szociálpszichológiai kutatások kereteiben helyezi el a félreértést Christophe André *A félénkség* című kötete. Pedagógusok, orvosok, pszichológusok és a művelt nagyközönség egyaránt haszonnal forgathatja a könyvet.

Az emberi lélek rejtelmében kutakodókon kívül nyelvészeknek, jövőndő nyelv- és irodalomtanároknak is ajánlható Anne Reboul és Jacques Moeschler *A társalgás cselei* című munkája. A mű alapvetően azt a kérdést járja körül, hogy emberi tudásunk miként irányítja a mindennapi szóhasználatot, beszéd-fordulatokat.

Az Osiris Zsebkönyvtár sorozat hamarosan megjelenő kötetei között magyar szerzők művei is szerepelnek. Komoróczy Géza a holocaustról, Pataki Ferenc pedig a rendszerváltókról és a bűnbakokról teszi közzé gondolatait.

(mátraházi)

Egy viszketeg szó

Helikon-beszélgetés a civilizációról

Gombár Csaba, Hankiss Elemér, Lengyel László, Szilágyi Ákos – mondhatni a Helikon társadalomelemző-filozófus-író négyesfogata. Máshogy látnak, máshogy jár az agyuk, más a lelki-szellemi beállítottságuk. És pont az bennük a szép, hogy annyira nem értenek egyet. Sajnos Hankiss Elemér nem tudott részt venni a vitában, mert el kellett utaznia, de szelleme ott lebegett a beszélgetők felett (repülővel ment...).

A három gondolkodó a civilizációnak, ennek a Szilágyi Ákos szavával „viszketeg szónak”, és a globalizációnak a leírására tett kísérletet. Gombár Csaba szétválasztotta a gazdasági globalizációt és az „értelmiség egyetemes internacionáléját”, melyek között érdekütközést lát. Szerinte nem igaz a sokat hangoztatott nézet, hogy a globalizáció az amerikai fázis után immár hellenisztikus fázisába lépett volna (azaz hogy a kultúra a hellenizmus mintájára terjedne szét), mert ez még mindig az amerikai fázis. Lengyel László szerint az amerikai kultúra versenyképessége nemzeti és kulturális összetettségében rejlik, s ez az adottsága Magyarországnak is megvan, s ezzel a vesztesek közül egyre inkább a nyertesek oldalára kerül. Szilágyi Ákos szerint a globalizáció a világ lakosságának csak kis hányadát érinti. Ugyanakkor megkérdőjelezi az európai kultúra fenenyagy öntudatát az amerikaival szemben, hiszen a huszadik század óriási erkölcsi botrányai mind Európából indultak ki. Szerinte az önszabályozó piacot az állami és civil ellenállás kontrollmechanizmusai tartják, úgy ahogy, mederben.

A civilizációval kapcsolatban szinte egyetlen kérdés sem volt, melyben a három elemző egyetértett volna, mégis civilizáltan tudták ezt megbeszélni. Lehet tőlük tanulni.

o. i.

Kicsit magyarok

Az Európa Matiné

Mivel idén Lengyelország lesz a Frankfurti Könyvvásár díszvendége, ezért az Európa Kiadó a budapesti előszereplés jegyében a többi között hat lengyel szerző művének megjelenését is a Könyvfesztivál alkalmára időzítette. Az Európa Matiné jó hangulatban telt; kimondatlanul is arra a gondolatra sikerült felfűzni, hogy a világ minden tájáról érkező meghívottak tulajdonképpen egy kicsit magyar szerzők..

A felolvasásokkal tűzdelt beszélgetések során kiderült, hogy Mrozek nem tudta, milyen óriási hatása volt évtizedeken át a magyar irodalomra, ugyanakkor a világhírű drámaíró, akinek most válogatott kötetét adták ki, az itt tapasztaltak alapján el tudná képzelni, hogy hazánkról írjon drámát. Olga Tokarczuknak is, számos nyelven nagy sikert aratott regénye, *Az Óskönyv nyomában* jelent meg, melyet a fiatal lengyel író az irodalom előtti tiszteltetéséért könyvének nevezett. Antoni Liberát, a különös nevű lengyel szerzőt *A Madame* című könyvéről faggatták, s bár az író váltig állította, hogy műve fikció, a diszkrétan rafinált kérdések nyomán kide-

rültek a franciatanárnője iránt szerelemre gyúlt kamasz fiú történetének önéletrajzi vonatkozásai. Harmadik magyarul megjelent könyve, a *Szerelmes beszélgetések* kapcsán a cseh Ivan Klíma elmondta, hogy valóban nem véletlen, hogy könyveinek címében szinte mindig ott a „szerelem” szó, hiszen számára ez a legfőbb téma. *Dubravka Ugrešić* horvát író az emigráns létállapotról beszélt; Budapest szellemi-kulturális értékeit dicsérte a nyugat-európai városokkal szemben. Egy anekdota szerint a kiadó igazgatójának gratulációira, miszerint a most kiadott könyvet, *A Feltétel nélküli kapituláció múzeumát* elolvasta, és nagyon tetszett neki, az író azt felelte: lehetetlen, hiszen a kiadók soha nem olvassák el az általuk kiadott könyveket. Vendég volt Julio Llamazares spanyol író is, akinek *Sárga esője* egy ma már nem létező, elveszett aragóniai faluban játszódik, és az indiai születésű, amerikai Joydeep Roy-Bhattacharya, aki első regényével már számos országban sikert aratott. A Gábor Klub számunkra különösen érdekes lehet, hiszen a történet Budapesten játszódik, magyar szereplőkkel (a szerzővel ebben a számban interjút olvashatnak).

o. i.

Hogy kerül az ananász a templomba?

A GYIK Műhely a Könyvfesztiválon

Színes papírhegyek közt ügyködött Kálmán. Látna, hogy kidobásra ítélt újságokat vág apró darabokra, adódott a kérdés, vajon csak rombol avagy netán épít is valamit a kisserác. Készséggel megmutatta a füzetet, amit elszántan próbált érdekessé tenni egy olló, ragasztó meg a fantáziája segítségével – sikerrel. Régi templom fekete-fehér képre kihajtható kaput applikált, melyet kinyitva sárga folt tárult fel: valami ananászos étel fényképének részlete. Ez így együtt, azon túl, hogy egyszerűen szép volt, meggyőző erővel látatta a templomkapun kizúduló fényt. Mialatt mamája a jónévű angol nyelvkönyv-kiadó standján dolgozott, papája meg körülnézett, Kálmán művészkönyvet csinált, olyat, amelyet néhány méterrel odébb lehetett látni a könyvművészek standján.

A Magyar Nemzeti Galériában működő Gyermek és Ifjúsági Képzőművészeti Műhely idén is szeretettel és sok el-kikészíteni való nyersanyaggal várta a gyerekeket a Könyvfesztiválon. Idén ünnepli fennállásának 25. évét a GYIK Műhely, mely szakmai tapasztalatait a vizuális nevelés kézikönyvében, a *Nagy GYIK Könyvben* is összefoglalta, az Aula Kiadó segítségével. Sinkó István, a Műhely tanára és vezetője elmondta, hogy bár sokszor volt példa arra, hogy neves művészek kerültek ki tőlük, de foglalkozásaik igazából nem erről szólnak. A lényeg maga a kreativitás, amely olyan, mint a tenger hulláma: az egyik ember alkotása átgördül a másikén, egymást támogatják, lendítik tovább. – Büszkék vagyunk arra, hogy volt tanítványaink az államtitkártól a benzinkutasig örömmel emlékeznek a nálunk töltött időre,

hiszen kreativitásra az élet minden területén szükség van.

Így kerülhet az ananász a templomba.

o. i.

Ivan Klíma, cseh író

Kötetének magyar kiadása alkalmából a Könyvfesztivál vendégeként egy napot töltött Budapesten Ivan Klíma prózaíró, színpadi szerző, forgatókönyvíró, publicista, irodalmár.

Életútja, akárcsak közép-európai sorstársaié, nem kívánt fordulatokkal terhes, írói pályafutása pedig jellegzetes írórs Bohémiában.

1941-ben született Prágában, 11 évesen, családjával Terezínbe hurcolják. Három évet tölt itt, Auschwitz előszobájában, de csodálatos módon megmenekül a deportálástól. Már 1945-ben kiadják a terezíni évek ihlette első elbeszéléseit. 1963-tól betöltésükig a Prágai Tavasz szellemi előkészítőinek fórumaként legendás hírűvé lett folyóiratok, a Literární Noviny, később a Literární Listy, majd a Listy szerkesztője. Ezért és a '68-as megszállás elleni tiltakozásáért végképp kegyvesztett lett. 1969-ben még kiengedték hat hónapra Amerikába a Michigani Egyetem vendégelőadójaként. Hazatérése után már sem állást, sem publikációs lehetőséget nem kap. A hetvenes-nyolcvanas években a „hrabali út”-ra kényszerül: alkalmi munkákat vállal mint mentős, kifutó, földmértő figuráns, utcaseprő. Közben folytatja írói munkásságát és segíti a cseh szamizdat irodalom kiadását. Ebben a húsz évben jelentős művei születnek; többek között három elbeszéléskötet és két regény.

A bársonyos forradalom után három éven át a cseh Pen Club elnöke. Ugyanebben az időben svéd és amerikai lapokat tudósít Prágából és tárcákat ír a Frankfurter Rundschau.

Klíma mindenekelőtt Čapeket és Kafkát tartja irodalmi „őséi”-nek. Čapek öröksége a valóságérzékenység, az emberek hétköznapi gondjai iránti fogékonyság, Kafkái az ember elidegenedése, kommunikáció-képtelensége. Szatirikus látásmódjától nem idegen az abszurd dráma sem. (*A kastély*). Műveit 31 nyelvre fordították le világszerte, írói munkásságát irodalmi díjakkal és kitüntetésekkel ismerték el.

Műveinek, mindenekelőtt kisprózáinak és regényeinek fő témája, vezérmotívuma a párkapcsolat, a szerelem; ezt Klíma olyan alaposan és sok megközelítésből ismeri, hogy erről szóló írásai valóságos világképet tárnak az olvasó elé a szerelem tükrében.

Ebből a fő vonulatból való a Könyvfesztiválon bemutatott, legújabb magyarul megjelent elbeszéléskötete, a *Szerelmes beszélgetések* is. A könyvbemutató feltehető kérdésre: vajon tekinthetjük-e őt a szerelem szakértőjének, Klíma így válaszolt. – Nem tartom magam a szerelem szakértőjének. A szerelem komoly és sokarcú. Nagyon nehéz pillanatokban menedék lehet az életben. Bizonyos távolságból nézve viszont humorosnak tetszik. Mindig inkább a nőkkal rokonszenveztem, mint a férfiakkal. Legutóbbi könyvemet „nőként” írtam. Kíváncsi vagyok, mennyire sikerült ezt megoldanom és milyen lesz a fogadtatása.

Aczél János

A széptermetű guberáló

Új könyv Siklósi Horváth Klárától

Siklósi Horváth Klára nevével korábban leginkább zenei folyóiratok és a Pesti Műsor basábjain találkozhatott a figyelmes olvasó. Az utóbbi években viszont már regények írójaként is ismerős lehet. Pályafutásáról és terveiről kérdeztük.

– Hogyan indult a pályafutása, mindig írónak készült?

– Viszonylag későn kezdtem el írni, lehet, hogy sokáig készülődtem? Gyerekkoromtól kezdve a zene foglalkoztatott inkább, már négyéves koromban folyékonyan olvastam a kottát. Korán megtanultam zongorázni, innen egyenes utam vezetett Pécs zenegimnáziumába, majd az érettségi vizsga után a Zeneművészeti főiskolán végeztem művész-tanár szakot, rövid ideig tanítottam is. Ebben az időben kezdtem el írni rövid elbeszéléseket, novellákat, azonban jobbra az asztalfiókba sülyesztettem el ezek a próbálkozásokat. Az első írásműveimben – és azóta is – sokat segített a zene, sokan mondják, hogy erősségem a formakészség, úgy gondolom, hogy ezt a zenéből sikerült átmentenem az irodalomba.

– Melyik volt az első megjelent könyve?

– 1994-ben jelent meg első regényem, a *Fuit*, majd a következő évben megnyertem egy novellapályázatot és a díjnyertes novella bekerült a *Magánbirodalom* című antológiába. 1996-ban már önálló novelláskötetemet látott napvilágot *Az utolsó előtti mamut álma* címmel a Littera Nova kiadásában. Már a hetvenes években kész volt az első Gulliver-kisregényem, de az akkori cenzúrán megbukott, következő próbálkozásom már a rendszerváltás után volt. Hittem és hiszem, hogy a könyveknek is megvan a maguk sorsa, ha az írások jók, előbb-utóbb meg kell jelenniük. Végül is a *Gulliver Bolgorogyban* című szatirikus kisregényem a frankfurti könyvfesztiválra angol nyelven, majd nem sokkal később magyarul is megjelent.

– Lesznek-e még Gullivernek további utazásai?

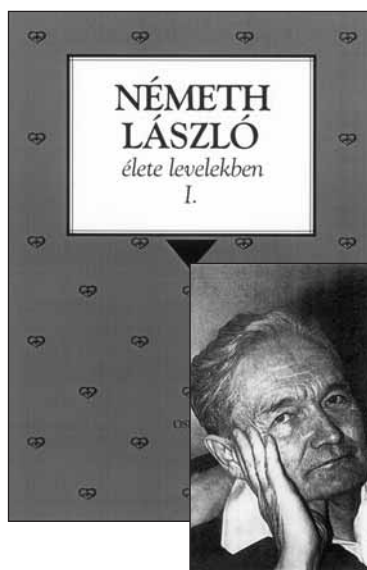
– Már készen áll a folytatás, amelyben hősöm Pinkwellbe vetődik. A név megint beszédes, a még kiadásra váró kisregény a XX. század végének társadalma elé állít görbe tükört. Szándékom szerint ez lesz Gulliver utolsó kalandja, ahonnan már nem tud visszatérni.

– Milyen tervei vannak a közeljövőben?

– Az Ünnepi Könyvhétre jelenik meg *A széptermetű guberáló* című regényem a Kráter Kiadó gondozásában. A cselekmény három szálon fut, azonban ennél többet nem akarok elárulni róla, legyen meglepetés.

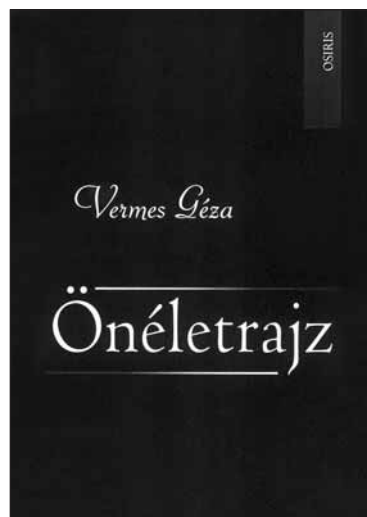
(pompör)

Az Osiris Kiadó Ünnepi Könyvheti kínálata:

Németh László élete levelekben 1949–1975. I–II–III. (Osiris Klasszikusok) 9900 Ft

Az író levelezésének háromkötetes gyűjteménye munkásságának fogadtatástörténetébe, irodalompolitikai küzdelmeibe enged dokumentum- és kútfőértékű bepillantást.

Vermes Géza: Önéletrajz (Ford. Sárközi Mátyas) 1480 Ft

A világhírű vallástörténész könyvéből kirajzolódik útja Makótól Oxfordig, barátok, munkatársak alakjai elevenednek meg, valamint megismerhetjük a híres kutató pályájának történetét is.

Résó Ensel Sándor: Magyarországi népszokások 2280 Ft

A szerző ügyvéd, jogtudományokkal foglalkozó író volt, aki nagy szenvedéllyel gyűjtötte a magyar népszokásokat is. A kötet – a korabeli felfogással összhangban – a magyar falusi népelet színes jeleneteit, látványos mozzanatait (lakodalom, temetés, keresztelés, bírófogadás, farsangolás stb.) ismerteti, valamint tartalmazza az első szövegek közléséhez kapcsolódó illusztrációkat is.

Szalay László: Válogatott tanulmányok (Millenniumi magyar történelem. Historikusok) 1680 Ft

A kötet a XVI–XVIII. századi magyar történelem jeles kutatójának, az első tudományos igényű készített magyar történeti szintézis megalkotójának állít emléket történeti, politikai írásainak közreadásával.

Az Osiris Kiadó kiadványai megvásárolhatók az Osiris Könyvesháznál (1053 Budapest, Veres Pálné u. 4–6., tel.: 266-4999, 318-2516) és megrendelhetők az Osiris Kiadóban (1053 Budapest, Egyetem tér 5.)

Színházi esték

Ők Kádárék –
És mi?

■ A rendkívüli érdeklődés miatt csak a többedik előadásra sikerült helyet szerezni, hogy az Új Színház stúdiójában Kornis Mihály dokumentumjátékát, *A Kádár-házaspár* címet viselő monodramát megnézhessem. *A Kádár-beszéd* című első rész a néhai főtítkárt utolsó nyilvános beszéde – annak idején a Kritika publikálta –, melyben a teljesen szétesett elméjű Kádár János megkísérli okát adni, miért döntött Nagy Imre és társai kivégzése mellett. *A Kádár-né balladája* a feleség monológja, s azt törekszik bemutatni – nyilatkozat-töredékek, életrajz-darabok alapján – miért tartotta az asszony helyesnek, a maga számára élet-programnak e politikai odaadó szövegét.

Ha kéne lenne a mai néző úgy szemlélni ezeket a jellemrajzokat, mint drámai alakokat, akkor azt kellene mondja: ez bizony nem drámai alapanyag. A bomlott elme önreflexiója szomorú eset, de nincs benne esztétikai hozadék: mindannyiunkkal megtörténhet, s még a szepültelen életük sem mentesülnek attól, hogy átláthatatlannak, elhibázottnak lássák tetteiket a végórak kusza reteneiben. Az odaadó feleség meg körülbelül ezt kapja a nagyember árnyékában, s ezen az se változtat, hogy a nagyember méltó volt a történelmi léptékre, vagy sem. Általánosítható tanulság ebből sem vonható le.

A mai néző azonban nem képes tárgyilagosan, esztétikai teljesítményeket mérlegelve ügyelni a színészekre, az egyébként kitűnő Helyey Lászlóra és Kiss Marira. Túl közeli múlttól szól a szöveg, akaratlan is emlékek ütök föl magukat, legalábbis a közérzet zavaros szintjén. A minimális lelki tisztánlátás végett szeretne úgy gondolni saját közelmúltjára a néző, mint lezárt ügyre. De nem teheti, mert valamennyi felelősség – saját szerepével méretarányos – őt is terheli. Terheli a kussolás, a színleg lelkesedés, a karrierért alkalmazkodás, az elpakkázott évek. De gyűlölni nem gyűlölni magát, mert akkor nem élhetne. És nem gyűlölni kizárólag a Kádár-házaspárt sem, mert... annyira kiszerű véget értek, méltatlanok a nagy szenvedélyekre, és hát már halottak is. Megbocsátani... talán azt kéne, de ahhoz még túl élénk az emlék. Megbocsátani, de azért emlékezni, hogy soha...

Már régen nem arról van szó, amit a színházban láttunk. Már régen nem a színházról van szó.

Kéne egy kis belső csend, hogy közös történelmünk értékrendje az életünket átjárja.

Az Új Színház-i este erre kényeszerít, s nem engedi csak műtárgynak látni a Kádár-házaspár esetét. - kes

Az Alba-lányok
balladája

■ Federico García Lorca világszerte elismert drámai remeke, a *Bernarda Alba háza*; időről időre színpadra állítani joga és kötelessége a mi színházainknak is. Mégsem mondható, hogy csak az értékek ápolásának szép gesztusa kelti életre. Nyolc drámai színésznőnek van benne szerep, s a krónikus foglalkoztatási gondokkal is kínló színházak műsorrendjébe ez a gyakorlati gond is belesegíti.

Gyanítható, hogy a Katona József Színház választását is motiválta ez a megfontolás, de *Schilling Árpád* rendező korábban látott munkái azt is ígérték, hogy ha most a Lorca-műre vállalkozik, többet, mást is akar majd, mint fejet hajtani a klasszikus előtt.

Várakozásunkban nem csalódtunk. Schilling határozott kézzel meghúzta a dráma szövegét, vólaképp csak a ballada drámai vázát hagyta meg. A befejezést – Adele öngyilkosságát – teljesen elhagyta, itt Bernarda Alba és leányai végeznek a boldogtalan lázadóval.

Szövegkuritással többnyire minden előadás él, ámde nagyon csínján kell vele bánni, mert kibebíti az alkotás érzéketlen voltát. Hiszen minden dráma elmondható egyetlen mondatban – gondoljunk csak a népszerű karikatúrára, a plakáttagasztó tréfáira – ezzel viszont elvész mindaz, ami egyénivé teszi, hitelesíti, élménnyé avatja a pusztá információt.

Tudja ezt Schilling Árpád is, tehát azon volt, hogy a kiejtett szavak jelentőségét megnövelje, az embertelen gyászbá kényszerített leányok mondatai mögé elfojtott feszültséget teremtsen. Az elmondottakat súlyos csendek kísérik, hisztérikus gesztusok, a lapos felszavakra sikoltó indulattal csattan föl a címzett válasza, a felszín mögött kibeszélhetetlen feszültség lüktet, ami fel-felbukkan, az a mélyben húzódó lávafolyam poklára utal. A játék ritmusát és hangulatát Monori András komponálta zenei effektusok, illetve balladák kísérik, kitűnően szolgálva a hangulat érzékeltetését, vagy a drámai állapot összefoglalását (önálló ballada-betétek). A valódi feladatot azonban csakis a színészek tudják megoldani: minden nőalaknak önálló karaktert és a közös sors közepette egyénien megélt drámát kell életre keltenie. Ennek a feladatnak egészen

Csákányi Eszter Poncia-alakítása tudott magas művészi szinten megfelelni. Nemcsak azért, mert már Lorca is ennek a figurának adta a legszínesebb lehetőségeket, hanem azért is, mert Csákányi Eszter azóta kibontani ennek a cselédsorban élő figurának a belső gazdagságát. Angustiásként *Szirtes Ági* talált egyéni színeket: kedves arcát kapafogakkal rútitotta el, apró természetét hetykélkedő kivagyiságba rántotta, mindösszesen pedig kifejezte, hogy buta egy girhes vénlány, aki semmit sem ért a ház légköréből, csak azt tudja: neki semmi köze az egészhez, mehet férjhez, aztán lesz, ami lesz.

Pelsőczy Réka Mártirio-ja egy erős jelenettel szolgál: amikor Bernarda megbotozza. Ebben a percben nagy drámai erővel fejezi ki a testi-lelki nyomorúság és lázadó dac erejét. *Láng Annamária* Adelaként gyászosabb jelenéség, mint amilyen szerelmes, csak ívelt nyakának szépsége emlékezetes, *Bertalan Ágnes* (Magdalena) *Kiss Eszter* (Amelia) drámai alkalom nélkül maradtak. A címszerepet alakító *Bodnár Erika* sajnos nem Bernarda Alba. Nem mintha e szerep megformálását dogmák szabályoznák, de ezúttal is tragikai erőt kell sugározzon a zsarnok asszony figurája. Bodnár nem tudott megszabadulni a szépre sminkelés kísértésétől s ezzel attól, hogy ez az asszony még tetszeni akar. Kinek? S ha ismeri a vágyat, miként nyomja el? Hogyan tud annyira kegyetlen lenni, amikor az övéiben kell letörnie? A rendező törekszik ezt megoldani: a gyilkosság rettenetes módját Bernadára bízza és a balladát értő néző felajzott képzeletére. Bernarda abszolút központban áll – de ez inkább meglepő, mint indokolt.

- kes

Almaviva
szórakozik

■ Amikor 1784-ben végre megengedte a király, hogy a hírhedt Beaumarchais új darabját, a Figaro házasságát bemutassák, akkora volt az érdeklődés, hogy három nézőt halálra tapostak. Ugyan mire lehetek annyira kíváncsiak? Bizony arra, hogy legalább akkora kritikával láttatja a kortárs világot, mint korábbi művében, *A sevillai borbélyban*. Márpedig a publikum nagyon vágyott a felső körök kigúnyolására. Bizonyára ez az esély – nem a letaposás, hanem az érdeklődés – vonzotta *Alföldi Róbert* rendezőt, amikor úgy döntött, hogy a Tivoli színpadára állítja ezt a későirokoki színjátékot. Most is elpimaszkodtak a felső körök (mikor nem?), most is élvezet kigúnyolni őket (most

még lehet is, van királyi engedély), és most is vonzza a közönséget a társadalomkritika (főleg, ha nem róla, hanem a másiktól hullik le a lepel). A biztonság kedvéért a szövegkönyvet is alaposan megdolgozták: Figaro szépségszalont akar üzemeltetni, ehhez kapja Almaviva gróftól a pénzt, a gróftól ezúttal is sanda szándékok vezetnek: kézközelben akarja tudni kiszemelt szeretőjét, Figaro menyasszonyát, ámde Figaro ezúttal is átlát a szítán és az elégnél gyakoribb eszmefuttatásokban adja tudtunkra: ő egy öntudatos népfí, pénze ugyan nincs, de van esze – ergo – megleszen a gróf leckéztetve. De a közönség is! Ha ugyanis nem venné észre, hogy itten osztrályharc vagy mifene – folyik, akkor azt neki Figaro mindújra meg fogja mondani. De meg ám! És szavának is áll: minden lehető alkalommal felhangoznak az újkeletű – és bizony fölettebb lapos – szövegek arról, hogy már azt ne képzelje a gróf, hogy ezzel a szegény zabi-gyerekekkel packázhat csak azért, mert pénze van, befolyása van, messzire elér a keze. Szerencsére Alföldinek van egy színszerűbb ötlete is: a gróf benzineskannával settenkedő gorillát is alkalmaz, aki tudja a dolgát, s amikor Figaro fényes diadalt arat – lebuktatja az élvívó gróftól – felgyújtja a szépségszalont. Némajátékból értesülünk róla, hogy az áldozatkész Figaroné a gróf karjaiba veti magát. Ennyit az újkori Figarók győzedelméről.

Sajnos azonban ez az ötlet nem tudja megmenteni az előadást. Sőt, kétségbe vonja a Suzanne megkaparintásáért – és Figaro becületért – folyó egész szcénát. Ha ez a Suzanne ennyire kapható, nem lett volna célirányos már az elején alaposan ráijeszteni? A könnyed bohózat kergetőző játékoságán sárkoloncokként lógnak a moralizáló betétek, a kifejtett oktalanná teszi a jellemek mozgását – régi és új úgy válik el egymástól, mint benzin és víz. Hogy mégis mulatságos legyen, megpróbál mindent bevetni a rendezés: van sztriptíz és hippisereg, Mozart és lakodalmos rock, hadarás és testeknek tekergetése. (Cherubin úgy próbál vicces lenni, mintha vég-szükségben illemhelyet kereső Notre Dame-i toronyór lenne: egyszerre púpos és térdeit egymásnak feszítve kacszázik). A fő baj mégis az, hogy jó húsz perccel hosszabb az előadás, mint kedvelhető, s így végül már mindennel bajunk van. A közönség tapsai a színészeknek szólnak, s ők meg is érdemlik – *László Zsolt* igen jó Almaviva, *Horváth Lili* dekoratív grófé, *Juhász Réka* édes Suzanne, *Stohl András* pedig szereti a közönség, tehát még didaktikus Figaróként is ünnepli.

- kes

Alexander Brodyval

beszélget

Nádor Tamás

Reggeli ember: mindennap arra ébred, képes úgy látni a régít, mintha először látná, s ocsúdni mégis úgy, hogy naponta új meg új dolgokat lásson. És nappali ember: kíváncsiság fűti, tudni szeretné, mi mozgatja azt, amit észlel, érez, élvez. És déli ember: szeret delelőn élni, de úgy, hogy viszonzzeresse az élet, sóvár a szeretetre, ám úgy, hogy a respektje megmaradjon. És eseti ember: játszani, örülni bátor, de sosem hazárd módon, csak úgy, hogy az élet visszajátsszon. S ha mindezt hét nyelven teszi, New York, Honolulu és Budapest között ingázva, a Kelet bölcsességét társítva a Nyugat biznisszellemével, arra talán már nincs ésszerű magyarázat. Talán csak az, hogy mindezt megfűszerezi higgadt derűvel, távolságtartó öniróniával.

– Brody Sándor unokája, Hunyady Sándor unokaöccse számára miféle hozadékkal, kötelezettséggel járt, hogy ilyen családba született?

– Tizenöt éves koromig éltem Magyarországon, s amikor kimentem Amerikába, ott, értelemszerűen, ez a név mit sem jelentett. Ám édesapámnak szavajárása volt: „Egy Brody nem felejtheti el az anyanyelvét. Amivel arra is utalt, hogy ez a név kötelez, ezt nem szabad bemocskolni. S hogy elvárja tőlem: tisztességgel, értelmesen éljek, valami jót, hasznosat csináljak. Nem lettem író, de a Princeton Egyetemen sok egyéb közt, sajátos gondolkodást tanultam. Olyan professzorokat hallgathattam, mint például a neotomista Jacques Maritain. Különleges „szabadgyetemet” is végezhettem: mulhatatlan szerencsém, hogy Neumann Jánosék gyakran meghívtak vasárnapi ebédre. S ott jelen volt például Einstein és Oppenheimer. Magas színvonalú beszélgetéseiknek így tanúja lehettem. Nem tudományos kérdésekről, inkább politikáról cseréltek véleményt. Mindeközben – más nyelvek közt – a kínait is tanultam. Kivált annak érdekében, hogy a keleti bölcséletet társítsam a nyugati filozófiával. Arra is lehetőségem nyílt, hogy az amerikai életmódba illeszkedjem – családi hagyatékunk, szü-

leim segítsége révén mégiscsak európai háttérrel.

– A térségünkre gyakran jellemző provinciális szemlélet tehát nem fenyegette. De mi ösztönözte sokáig műveltség elsajátítására olyan világban, amelyben talán „csörlátó” specialisták is érvényesülhetnek?

– Arra, hogy valaki sokoldalúan tájékozott, teljes ember legyen, számos kitűnő egyetem révén Amerikában is van lehetőség, csak nem mindenki él vele. Jómagam diplomátának készültem volna, ez is ösztönzött a mennél tágasabb ismeretszerzésre. Ám a McCarthy nevével fémjelzett időszakban kommunisztagyánús volt, aki olyan országokból érkezett, mint én. Így fiatalon bekerültem a Young and Rubicam hirdetési céghez. S az ott töltött negyven év során kifutófiából elnök lettem.

– A képlet egyszerűnek látszik: menj ki Amerikába, dolgozz s járj szerencsével. Valójában mi a self made man titka? Miképpen lehet semmiről valamire, sőt sokra jutni a tengerentúlon?

– A hajóerő, a kreatív munka, a boldogulás egyik legfőbb titka minden bizonnyal a kíváncsiság. Meg talán a boldogságra való készség. Boldog az lehet, aki egy életen át a saját kertjét műveli. Vagy aki mindenütt otthon érzi magát, ha úgy tetszik, akinek az egész világ a kertje, háza. Boldogtalan az, aki mindig más-

hol kíván tartózkodni, mint ahol éppen van, és folyton más akar csinálni, mint amihez megvan a képessége. Én úgy vagyok ezzel, hogy gyermekkorom óta mindennap örömmel ébredek, kíváncsian várom, mi történik aznap velem. És mindenre úgy tekintek, mintha először látnám. Fogékony vagyok a megújulásra, az újdonságra. Az is segített ebben, hogy foglalkozásom jövőtárból igen sok céggel, még több emberrel kerültem kapcsolatba. Megismertem e vállalatok működését, megtanultam beleélni magam mások gondolkodásába. Hozzá kell fűznöm: olyan üzletágban dolgoztam, amelyben az emberek úgy váltják munkájukat, mint a fehérműjüket. Én két cégnél dolgoztam egész életemben. És kizárólag erkölcsi megfontolásból váltottam másra. Egyébként Amerikában csupán abból lesz elnök, akit a munkatársai tesznek azzá. És aki a bizalmukat meg szolgálja. De sosem úgy, hogy e bizalomba igyekszik behízelegni magát. Csak a munkája, tartása révén lehet bárkinek respektje. Nekem szerencsém volt: barátok közt dolgoztam, örültünk, ha segíthettünk egymásnak. Így a legkeményebb munkát is jóleső érzéssel végeztük el. Abban a tudatban, hogy cégünk a maga nemében első a világon.

– S mitől, miképp lesz valaki másoknál jobb, hogyan kerülhet az első helyre? Gyorsan jár az agya? Sebesen alkalmazkodik? Bizonyos hagyományokat őriz, de folyton meg tud újulni? Maximálisan korrekt, miközben elképesztően merész?

– Mindettől együtt, vagy akár külön-külön is nagyvá válhat valaki. De gyors és határozott ember éppúgy viheti sokra, mint aki lassan gondolkodik, de mélyen. Csak éppen tudni kell, ki hova való. Lassút nem küldnék kliensekhez, gyorsra nem bízna olyan munkát, amelyet alaposan meg kell fontolni. Az igazán nagyokban mindezen tulajdonságok, készségek társulhatnak – kizárólag rájuk jellemző, különleges módon. De talán még őket sem lehet reneszánsz embernek nevezni, hiszen korunkban a ritkánál is ritkábban

adódik, s érvényesül az egyetemes látás képessége. Ez azért főként a specialisták világa. De megint csak hangsúlyozom: azok jutnak a csúcsra, akiket örökös kíváncsiság sarkall. S akik folyton tudni szeretnék, mi mozgatja a dolgokat.

– Önt mégis reneszánsz igény élte: merőben gyakorlatias üzletember, aki hét nyelven beszél, s eközben festményeket gyűjt, aforizmákat ír, gasztronómiai kötetet szerkeszt, utazik, és így tovább. Tehát nemcsak okosan, de kellemesen és szépen szeret élni...

– Az én szép életem része az okos élet is, ha úgy tetszik, üzleti tevékenységem, hiszen ezt is mindig higgadt szenvedéllyel, élvezettel műveltem. De voltaképp három dologból állt ez a kellemes élet: nők, étkezés, szivar. Ami a nőket illeti, hadd idézzem egyik aforizmamatom: „Én mindig ugyanazért a nőért rajongok. Egy szőke, barna, fekete, vörös hajú nőért, aki magas, alacsony, karcsú, kövér...”. S egy másik kis gondolatom: „Kinek az élet öröm, annak öröm az élet is”. A szivar, sajnos, már csak a múlté: gyermekeim eltöltötték tőle. De talán a szép és kellemes életnél is fontosabb számomra a hasznos élet. Annak tudata, hogy amit csinálok, értelme legyen, használni lehessen. Még akkor is, ha mint most, mondjuk, gyerekkönyvet írok. A kis hullámról, aki Dél-Amerikából Polinéziába megy, követi édesanyja, a nagy hullám és persze a Kon-Tiki, Thor Heyerdahl hajójának útját. Ezt megmutatom a kislányomnak, s ha azt mondja „nem rossz”, boldog vagyok. Mert számomra ez a legnagyobb elismerés. Mindebből kiderül: szeretek játszani. De úgy, hogy az élet visszajátsszon. És szeretek örülni, örömet szerezni. S mivel a keleti filozófiából tudom, mennyire kis semmi az ember, mindezt derűvel szemlélem és öniróniával.

Alexander Brody: Gondok és gondolatok. Seneca Könyvkiadó, 1998, 99 oldal, ára: 580 Ft
A királynő főztjétől a pincér lábáig. 101 magyar író tálat. Jövőndő Kiadó, 1999, 367 oldal, 2500 Ft

Mándy Iván és a kisasszonyok

Nem is tudom már, hol találkoztunk először. Talán a Különlegességiben, vagyis a volt Lukács cukrászdában, mert vele akkor ott lehetett találkozni. Kávéillatú kisasszonyok közt, horgolt terítős asztalka mellett. A hölgyek gyengéden tekintettek rá, ő szelíd részvétellel viszonozta. A finom grácia kijárt minden kisasszonynak.

– Ez még a régi szék, a régi asztal. Megbántották őket, panaszkodnak. Különlegességi: cukrászdának nincs ilyen neve. Éjjel, mikor magukra maradnak, a székek, asztalok kiáltoznak. Nincs ilyen név, panaszolják a törzsvendégeknek. Mert ők itt vannak mindig,

záróra után is függönybe, terítőbe kapaszkodnak. A kis Gerbeauból jöhettek ide. Apa talán még ott látta őket.

Régen a Teleki térre, az árusok terére járt, ott élt, most, amikor eljön a Lukácsból, itt ez a valaha finom utca. Rondák ma már a házak, de vannak kapualjak. És ott annyi minden maradt, léghuzatban. Igen, a cűg, mindenki csak átsiet rajtuk. Pedig a kapualj: szobrocskák torzója, vörös szőnyeg lábtörlővé fakult maradéka, kosz alatt márványlap, a viciné visszhangja, egy handlé eltűnt lábnyoma, úriasszony árnyéka. Az író meg sétál, be-betekinget, valakik-

valamik szólnak hozzá, vagy csupán visszaköszönnek.

Az interjút talán az utcán kezdtük el, mert egy utcában laktunk. Vagy csak úgy beszélgettünk. Igen, bizonyára így volt, mert Mándy Iván meg az interjú... A moziról mesélt. Arról, ahogy mondjuk, Norma Shearer lejtött a vászonról és a zsöllye tizenkettődik sor nyolcas székére ült. Igen, mert Norma tudta, az a legjobb hely. És a presszóban is találkoztak. Mert Norma oda is benézett olykor. Amíg a kisasszonyok el nem röpültek. Akkor Norma is inkább visszatért Lilian Gishhez. És már a vászonra felszólni hozzá nem illett volna.

Egy utcában laktunk, összeakadtunk olykor Ivánnal. Mondom, nem tudom, hogyan lett cikk a sok kis szótöredékből. Egy-egy mondatocskát megjegyezhettem.

És ezek valahogy összeálltak, mintha áldottam volna őket. Vagy mintha félálomban ő vélte volna, hogy összeakadtunk, és Csempe-Pempe is velünk van. Meg Csutak, akivel régesrég találkozott, rollerversenyen.

Egy kopott vasárnap délelőtt Mándy Iván elegáns sápadtsággal sétált. Köszöntünk, futólag megjegyzett valamit a mindenütt egyforma házmeisteréről. A Wuchingernékről, mert talán minden házmeisternek ez a neve. – Sápadt vagy, Iván – mondtam csendesén. Mintha valami átrebbent volna a tekintetében. – Sápadt vagyok? – kérdezte aztán halkán.

Nem találkoztunk többször. De mikor a szemközti kaput kinyitják, látom az árnyékát. Udvariasan előreenged valakit. Pedig tudom, elröpült ő is a kávéillatú kisasszonyokkal.

Szóltam már arról, miért beszélek itt a Könyvhét hasábjain néhanapján filmről. A betű jelentősége csökken, a képé növekszik. És ne panaszkodjunk, hogy manipulálnak. A távirányító a mi kezünkben van, videó is van a világon: mi választunk. Csak tudnunk kell, mit érdemes.

A filmkedvelők körében is gyakoriak az előítéletek. Az M1-et nem nagyon kapcsolja be az ember, nem vár tőle sokat. Voltunk már így, például a szovjet filmekkel. Olyan mennyiségben zúdították ránk a bűnrössz szovjet filmeket, olyan szuperlatívuszokban dicsérték őket a fölkelet filmkritikusok, hogy normális ember már nem ült be orosz filmre. Én sem. Egy filmes kollégám hívta föl a figyelmemet, hogy a Hurrá, nyaralunk! című szovjet filmet kivételesen meg kell nézni. Az egy más minőség. Nehezen szántam rá magam, de aztán nem bántam meg.

A nagyközönség azonban nem hallgatott a valódi hozzáértők suttogó propagandájára, átverést gyanított; így aztán üres házzal ment a Sivatagi tizenhárom, a Tűzön nincs átkelés, a Ragyogi, ragyogj csillagom, a Ballada a katonáról, harmadmagammal láttam Mihalkov Etüdök gépzongorára című filmjét, Suksin és Suksina zseniális filmjeit, a szovjet-ör-

mény Háromszöget, hogy csak néhányat említek.

A „Magyar Egy” hangzatos elnevezésű csatornának lassan sikerül magát a szovjet filmek hírébe bedolgoznia a tévé néző nagyközönség előtt. Magam se kapcsolom be, hónapszám. Amikor az elő-

zseniális. Spielberg zseniális és Fellini. Azt mondom, hogy jó! És ez, kérem, nagy dolog.

A fene se hitte volna, hogy a „Magyar Egy” kormányzolgálati sivatagában olyan sorozatra lelhet, mintegy oázisként, az ember, ami 1.) szól valamiről! Színházról. A

2.) Színészeket látunk a képernyőn, embernek ember által való ábrázolását, nem műkönyveket síró, agyonsminkelt topmodelleket nagyközönségben.

3.) Egy sorozat, melynek a szereplői karakterek; így jellemük motiválja a tetteiket, szavaikat. A dialógusok ember szájába és nem bábfigurák szájába valók, a beállításokban fantázia van, a vágásoknak logikája és tempója van, a történet leköt, a fordulatok hitelesek. 4.) Én szakmabeli vagyok, én azt is látom, milyen olcsó; vagyis: kevés pénzből is lehet jót csinálni.

Hogy ez művészet-e? Arra feleljen magának a néző. És azt tudom, hogy új magyar sorozat. Jó sorozat. Jó ritmusú, élvezhető, szórakoztató. Rólunk szól: társadalomban, közösségben élőkről, dolgozókról, akik alapvetően a fizetésünkből élünk. Mai emberekről, hibáinkról és erényeinkről. Néha haragosan, de sose bántón, sosem vicсорogva. Néhány színházi intimitásról, amire kíváncsi is a néző, arról, hogy a színész talán kicsit bolondabb, mint más, de lényegét tekintve csak ugyanolyan ember, mint mi magunk. „...csodás kevercse rossz s nemmesnek (...), méregből s mézből összeszűrve.”

Kell ennél több (már úgy értem, persze: indulásnak...) ?

Kertész Ákos Jó magyar tévé-sorozat?

szőr „Színház a világ” című, majd utóbb „Komédiások”-ra átkelesztett sorozat első vagy első két darabját jól lehúzták általam tisztelt és megbecsült kritikusok, egy pillanatig sem kételkedtem a szavukban. Aztán a véletlen úgy hozta, hogy meg kellett nézmem a harmadik folytatástól a teljes eddigi sorozatot, sőt a még pillanatnyilag forgatás alatt álló hetedik és nyolcadik epizód forgatókönyvét is olvastam.

És láss csodát: majdnem úgy jártam a Bujtor produkciójában, rendezésében és főszereplésével készülő sorozattal, mint a szovjet filmekkel. Nem azt mondom, hogy

művészet helyzetéről napjainkban. A művészet és a haszon megszállottjairól, arról, hogy ez a két „dili” véletlenül sem fér meg egy emberben. Esendő, bűnös, megmosolyogni, olykor kinevetni való emberkékről szól, akiket szeretni kell. Mocskokról, akiket gyűlölni kell, de mielőtt belelépném magam egy szélsőséges vadromantikába, kiderül, hogy a gonoszak, az intrikusok is emberek. Szeretni nem kell őket, de azért megértheti őket is, akiben van kellő empátia. Madách, igaz, a nőkről írja, de bizonyos határok között minden emberre áll, hogy „a jó sajátja, Míg bűne a koré, mely szülte őt”.

Az egyszer volt, hol nem volt felsőház

Azt a tényt, hogy nálunk jelenleg „egykamarás” országgyűlés van, („Miért, hát még milyen lehetne...?”), egyszerű állampolgároként akkor vettük tudomásul, amikor pár éve az egyik pártelnök-honatyá-honmentő fölvetette: vissza kellene állítani az egykor volt felsőházat. Hogy mégis, kik lennének, honnét toborzódnának a mostani főrendek, akik ezt a másik kamarát megtöltenék, már nem tudhattuk meg, mert az ötlet, mielőtt nagyobb vita kerekedett volna belőle, hamvába holt. Igen ám, de addigra belénk akasztotta horgát a kíváncsiság, végül is, amíg létezett, mit művelt, kikből állt a felsőház? Tudatunk mélyéről feljebb szálltak a valaha belénk sulykolt közhelyek, miszerint „vén csákyások”, „tábeszes arisztokraták”, „kizsákmányoló nagytőkések” gyülekezete volt, akiknek csak a stallum kellett, de nem csináltak, mert nem is tudtak volna csinálni semmit. Hogy fenti jelzős szerkezetek némelyikét a szélsőjobboldali, másikat a sematizáló pártállami demagógia sulykolta, azt persze éreztük. Miként azt is, hogy ezt a jelenséget, amely nyilván összetettebb annál, semhogy efféle szimplifikáló minősítésekkel ki lehetne pipálni, nem ártana megismerni a maga valódi mivoltában. Hihetetlennek hangzik, de tény: *Püski Levente*, aki most ropant ígéretes kísérletet tett a felsőház történetének megírására, úttörője a téma feldolgozásának, néhány résztanulmánytól eltekintve, nincsenek elődei. Nagyralátó vállalkozás és egyetlen eredmény: ennek kétségkívül az is oka, hogy túl sok volt az egy szuszra elvégzendő munka, s ehhez vétkesen csekély a rendelkezésre álló terjedelem. Alig 18 íven szinte lehetetlen jog- és politikátörténetet is felvázolni, dokumentálni az intézmény funkciójának módosulásait, a testületben önmagáról élő, és a társadalomban róla kialakuló ké-

pet, leszámolni a felsőházzal kapcsolatos sztereotípiákkal, benézni a kulisszák mögé, nyomon követni a felsőház változó viszonyát a különböző kormányokhoz, felelőssége apadását-növekedését, figyelni arra, hogy belső megosztottsága koronként miért és miképpen növekszik. Bemutatása nem korlátozódhatott csak a testületre, hiszen nagy jellembeli, felkészültségbeli, ambicionális szóródást mutató egyéniségekből állt, akiknek önálló portréja izgalmas tanulságokat kínált – volna. A volna azonban már jelzi, hogy mi az, amivel Püski Levente leginkább adósunk maradt. Könyvének erényei – nagy tárgyi tudása, széles körű kitekintése, higgadt hangja, helyenként mutatkozó empátiája – keltik fel további igényeinket. Voltak a felsőház történetében epizódok, melyeknek nagyító alatti elemzése a folyamatokról is többet mondott volna. A figyelembe vett források körét is lehetett volna bővíteni, hogy a könyv ne csak kezdemény, de eredményszámba is menjen. Ha nem rekeszti ki figyelme köréből a felsőház felállítását megelőző vitákat, ezekkel például kiválóan meg lehetett volna szondázni, hogy melyik társadalmi réteg miként viszonyult a tervhez. A lehetséges pikantériák közül, íme egy: Bethlen a szociáldemokrata pártnak is felajánlott néhány helyet a felsőházban. Jászai Samu a Szocializmus c. folyóirat 1926. decemberi számában arról elmélkedett: „Lehetnek-e szociáldemokraták a felsőház tagjai?” Lelkiismereti vívódása eredményeként arra jutott, hogy elvi okokból – nem, csak-hogy aki ezt írta, évek óta a párt parlamenti képviselője volt s nem tudott magyarázatot adni arra, miért nagyobb áruslás a felsőházban ülni, mint az alsóban?

Kár, hogy – alighanem a terjedelem korlátai miatt –, a szerző elnagyolt, félmondatnyival ritkább

bővebb jellemzéseket ad a testület egy-egy kiemelkedő egyéniségéről, holott némelyikük „megérne egy misét”. Magam például akkor győződtem meg róla, mennyire igaztalanok a sommás, mindenkit egy kalap alá vevő megítélések a felsőházi tagokkal kapcsolatban, amikor megismertem azt a mély, alapos elemzést az ország pénzügyi helyzetéről, amit Teleszky János, mint a „33-as bizottság” tagja mondott el 1931 augusztusában, gyakorlatilag Bethlen megbuktatásához szolgáltatva érveket. A felkészültségnek, szakmaiságnak ez az imponáló példája, ha Püski bemutatja, többet mond, mint bármely deklaráció, mert konkrét bizonyítékok a hamis sablonok ellenében. A felsőház és a Gömbös-kormány viszonyát illetően egy kínos lapszus bosszant fel: éppen gróf Apponyi Károly egyetlen mondatával bizonyítaná, hogy a testület (a beteg kormányfő iránti tapintatból) takarékra csavarta a kormányzat kritikáját – ezzel szemben átsiklik Apponyi Károly 1936. június 20-án mondott beszéde fölött, holott abban minden korábbinál élesebb szavak hangzottak el arról, hogy Gömbös pártja „a politika porondjáról kiküszöbölni törekszik hatalma egész súlyával az ellenzékét”, másodrendű állampolgárként kezel mindenkit, aki nem a kormánypárt kliense, és hirdessen erről Európa felé bármit, ez így együtt bizony nem más, mint „álparlamentarizmus”. Épp az ilyen megnyilvánulások miatt „fúrta meg” a Marton Béla-féle pártvezetés (amíg tehette), a felsőház jogkörének kiterjesztését. Lehet, hogy némely fontos ügyek valóban „magánjellegű megbeszéléseken dőltek el”, s ezért nehéz dokumentálni őket, de az Apponyi Károly-beszéd például szóról szóra megjelent az ellenzéki sajtóban. Az ilyen típusú kritikai hangok nélkül „feketébb” lett a felsőházzal alkotott kép – és ezt nemigen egyensúlyozza ki, ha másfelől meg olyasmi tűnik el Püski figyelmének köréből, mint Galánffy Jánosnak 1937. június 25-én, tehát majd egy évvel az első zsidótörvény előtt mondott beszéde, amelyben már ekkor az élet minden területére kiterjesztett, teljes

numerus clausust követelt, ráadásul tipikus fasiszta érveléssel: „az egyéni jog és az egyéni szabadság” eltörpül a zsidók kirekesztéséből származó haszon mellett. Akadt tehát példa arra is, hogy ebben a polarizálódó testületben némelyek még a kormányt is megpróbálták „jobbról előzni”. S ha már erről van szó, szeretnék elhárítani egy adatbeli félreértést: a szerző „Meskó Zoltán orvos-tábornok”-ról állítja, hogy 1939-ben „rövid idő alatt a szélsőjobb vezéralakja lett”. Neve mellől a névmutatóban hiányzik a „dr.” is, a „vitéz” is. Ajánlatos lett volna tisztázni, hogy ez idő tájt két Meskó Zoltán ült a parlamentben. Az 1875-ben, Kolozsvárt született Meskó volt nyugállományú orvos-tábornok, ő lett a tagja a felsőház véderő – és közigazgatási bizottságának. A szélsőjobb vezéralakja viszont a másik, 1883-ban, Baján született Meskó Zoltán volt, aki 1932-ben megalapította a zöldinges Nyilas-kereszties Pártot, ő viszont nem ekkor lett vezéralakja a szélsőjobbnek, hanem már az 1920-as Nemzetgyűlés idején, melynek szintén tagja volt. Gondolom (és remélem), hogy lesz Püski Levente könyvének javított és bővített új kiadása is (szükség volna rá), s abban már nemcsak említi egy félmondat erejéig, de el is mondja a felsőház feltámasztására 1947-ben tett kísérlet tanulságos történetét is.

Püski Levente: A magyar felsőház története, 1927–1945
Napvilág Kiadó, Bp. 2000,
200 old., 1500 Ft

Nagy István

Nádra Valéria

– Ha nem Ön volna Kartal Zsuzsa, olvasná-e Kartal Zsuzsa műveit?

– Igen. Gyakran olvasom. Ha rájövök, hogy valamit másképp kellett volna, ahol nem találok elég gördülékenynek, átírom. A szövegszerkesztőt nekem találták ki. Míg írógepen dolgoztam, volt úgy, hogy a metrón végeztem el az utolsó simításokat, mikor a szerkesztőségbe vittem. Már írászakértő kellett a gépirataimhoz. Most annyit változtatok, amennyit akarok. Mire elkészül, nagyjából kívülről tudom.

– Családjában két költő is akadt (Hajnal Gábor, Hajnal Anna), Ön mégis nevet változtatott...

– Nem mégis, épp azért. Kartal egy Pest megyei falu neve, ott született Petőfi édesapja, Petrovics István. Talán ezért választotta ezt a nevet anyai nagyapám a liberalizmus korában, mikor magyarosított. Nekem tetszik ez a hagyomány. Karinthy az legyen Karinthy Frigyes, Somlyó legyen Somlyó Zoltán. Egy írónak legyen saját neve. Áprily Lajos fia Jékely Zoltán. Egyébként apámnak jutott eszébe, hogy nevet változtassak.

– Sőt, foglalkozást is: újságíró lett egy napilapnál.

– Ez nem egy másik foglalkozás. Az író az író. Költészetből nem lehet megélni, csaknem minden költőnek volt másodfoglalkozása, az újságírás a legegyszerűbb, mert mégiscsak írás, viszonylag kötetlen, és mégis kenyérkereső foglalkozás.

– Ön már 1979-ben aláírta a Havel szabadon bocsátását követelő ívet, s el is távolították ezért az Új Tükör szerkesztőségéből. Eszembe jut egy vers első kötetéből, melyben azt írja: „fordítva van rajtam a ködsüveg”. Vajon 1989 után sem lehetett volna ezt a sűveget visszafordítani?

– A magyar népmesében a ködsüveg azt jelenti, hogy a hős mások számára láthatatlan. Ha fordítva van rajtam, azt jelenti, én nem látok másokat. Már régen megfordult: elég pontos emberismeretre tettem szert.

– Három verseskötve jelent meg. Köztudott, hogy 1986 óta írt költeményeinek kötetet, a Századvégi versek máig kiadatlan. Miért?

– Az évszám nem pontos: 1978-ban kötött velem szerződést a Szépirodalmi Könyvkiadó, amely a Ne mondj le semmiről című 1974-

Írófaggató

„– Egy árva sorát sem olvastam! – kiáltott fel idegesen a látogató.
– Akkor honnét tudja, hogy nem tetszik, amit írtam?
– Ugyan, hát nem elég az, amit a többiektől olvastam? – legyintett a jövevény.
– Egyébként, tudja mit? Elhiszem becsületszavára. Mondja meg maga: jók a versei?”

(Bulgakov: A Mester és Margarita)

m e g k é r d e z t e

es bemutatkozó antológiától kezdve verseimet kiadta. Akkoriban a szerződés négy évre szólt. Évről évre ment át a következő évi kiadási tervbe, míg 1991-ben lejárt, de addigra a kiadó tönkrement, és inkább kifizette a honoráriumot, a megszerkesztett, kizsedett, betördelt könyv nyomdászamlóját azonban nem tudta kifizetni. Azóta azt sem tudom, mi a módja egy verskötet kiadásának, hogyan lehet szponzort találni hozzá. Nem is igen írtam azóta verset, a régiek pedig valahogy megöregedtek. Lapokban napvilágot láttak, újra összegyűjtögetni egy ilyen régi anyagot nincs kedvem, olyan volna, mintha a saját előző énem filológusa volnék. Már nem érzem élőnek.

– Dolgozott önkormányzati képviselőként Angyalföldön, s azóta is folyamatosan részt vesz a hátrányos helyzetű kisebbségektől indított akciókban. Ha jól tudom, Ön kezdeményezte a Polgárjogi Charta mozgalomát, amelyről egy idő óta keveset hallani. Befulladt a kezdeményezés, vagy túl sok és túl nagy ellenállásba ütközik?

– A Polgárjogi Charta a cigányok jogegyenlőségéről szólt. Ha Magyarországon valakit származása miatt kitelepíthet egy önkormányzat, akkor ez nem egy demokrácia ország. A cigányok számára ez nemcsak a gettót jelentette, hanem lassú halálukat, hiszen a közművesítlen nyomorvedekbe kényszerítették volna őket, ahol nincs egészséges ivóvíz, bolt, iskola, orvos, munkalehetőség, tehát egyenlő a lassú halállal. Járványok, munkanélküliség, analfabétizmus, a reménytelenség alkoholizmusa, megélhetési bűnözés, gyilkosságok és öngyilkosságok stb. Több, mint 500 prominens értelmiségi állt ki amellett, hogy ez ne történhessék meg. Voltaképp győztem. A többi szociális kérdés, és nálam avatottabb szakértők, szociális munkások, jogászok, papok, oktatáspolitikusok dolga. Megállítottam egy fasizmusba vezető folyamatot. Ha atrocitásokról hallok, most is megírom, pedig itt a Józsefvárosban együtt élek velük, és sokszor kiraboltak.

– Új könyve, a Verszesek történelmekönyve egy kicsit visszatérés a kezdetekhez: az újságíró Kartal Zsuzsa 1989 és 1999 közötti riportjait,

glosszáit, publicisztikai írásait tartalmazza. Némelyikből arról értesül a döbönt olvasó, hogy időnként maga a szerző is a számos cikkben szereplő hajléktalanok, a létminimum alatt élők gondjaiban osztozik. Írásainak ez nagyon is jót tesz, mert nincs bennük álszent, karitatív leereszkedés, csak felrázó tények, és jogos indulat. De miként viseli el ezt a helyzetet egy értelmiségi?

– Rosszul. Ellenségemnek se kívánom. De nem vagyok megsértve. Ha Magyarország kétharmada szegény, milyen joga tartoznék én a szegénység haszonélvezői közé? A rendszerváltásban tevékeny részt vállaltam, viselnem kell a következményeit, ha nem sikerült humánusabb, boldogabb társadalmat létrehozni. A második harmad: a tisztas szegénység, tehát fűtés-világítás-élelem-ruházkodás járna nekem is, mint mindenkinek. Nagyon megalázó, mikor elmaradt számlákra kell részletfizetési kedvezményt kérni, amikor az önkormányzat megalázza, megbünteti a kérelmezőt, mintha önhibájából volna szegény. Nagyon fáj, hogy soha többé nem lesz zongorám (két hónapig éltem az árából), Révai lexikonom (azt is elrabolták, és a személyi kölcsönből, amely további életemet egyáltalán lehetővé tette, már nem telt rá). Nehéz elviselni, hogy nem tudom olvasni kortársaim műveit, kimaradtam színházból-moziból. Ez szinte elvonási tünetekkel jár. Talán soha többé nem mehetek külföldre, sőt, talán még egy balatoni nyaralásra sem telik soha többé, de hát nem vagyok az egyetlen. Én már azzal is kiegyeznék, ha nem volna adósságom, ha volna néhány ruhám, amelyekben nem kell szégyenkezni a kollégáim előtt, ha be tudnék ülni, beszélgetni azokba a másodosztályú éttermekbe, amelyekbe annak idején jártam. A szegénység ugyanis elmagányosít. Ébbe a lakásba, ahol most dolgozom, nemigen lehet vendéget hívni, nem is igen van miből, így aztán engem se hívnak meg. Ilyenkor nagyon megalázottnak érzem magam. Ilyenkor érzem úgy, hogy vesztés vagyok.

– „A költészet ideje elmúlt” – mondja új könyve előszavában s aztán, vonzó következetlenséggel, egy Cím nélkül című, igen szép, a „pa-

Kartal Zsuzsát

donalvoókról” szóló verse következik. Lehetséges, hogy e kötet nyersanyaga szublimáltan még visszatar mint költői élmény, egy új versciklusban?

– Ne tessék úgy lenézni a publicisztikát! Nem tér vissza, mert újabb és újabb dolgok kényszerítenek írásra. Úgy találtam meg a publicisztikát, mint annak idején a verset. Nem vagyok újságíró, mert nem vagyok egy lap belső munkatársa (bár lennék!). Nincs főnököm, nem veszek részt a hírversenben, a napi politikában. Akkor írok, ha fáj valami, ha mondanivalóm van, nem rendelte senki, nem kérte senki. Úgy írom ezeket a cikkeket, mint annak idején a verset. Azért örülök, hogy kötet lehetett belőle, mert annál mégis többet érnek, mint hogy másnap ablakot pucoljanak vele. Ezek a cikkek rólam szólnak, az országról szólnak, ezeket én irodalmi műveknek számom.

– A bátsó borítón nagy empátiával megírt sorok méltatják könyvét. A véleményem egyetértünk, de jó volna tudni, ki az a B. P., aki ezt mondja, és miért csak B. P.?

– Bodor Pál. És büszke vagyok rá, hogy ő. Hogy miért nem írta alá teljes névvel, azt tőle tessék megkérdezni. A kiadáshoz kellett két lektor, én őt és Avar Jánost választottam, két olyan újságíró, akikre fölnevezhetek. Avar János köztiszteltben álló külpolitikai szakember, akinek becsülése számomra sokat jelent. Bodor Pál viszont átélte azokat a fájalmakat, amelyekkel én; Bodor Pál úgy újságíró, hogy szépíró, elfogadnám apámnak. Alig néhányszor találkoztunk, talán soha nem beszélgettünk hosszan, de mindig örülök, hogy olvashatom őt, és meglátogattam, mikor kiderült, hogy ő is olvas engem. Magyarán: én magyarországi feltűnése óta szeretem Bodor Pált, és nagyon jólesik, hogy ő is szeret engem.

– Egy régi verse mondta ki: „Tudom, mi lett belőlem: túlkoros fiatal”. Huszonöt évvel ezelőtt ez szintiszta keserűségnek hangzott. Ma viszont úgy tűnik, túlkorosnak már nem túlkoros, de nem hajlandó belemerevedni nemzedékének méltóságjelző pózáiba, egyik munkájából nem lehet kiszámítani a másikat, vagyis hát fiatal író, akitől még várhatók meglepetések. Legközelebb mi lesz ez a meglepetés?

– Nem tudom.

A Fesztivál vendége volt Julio Llamazares

Kövesdi Zsuzsa: – *Llamazares úr, ha az ember végignézi könyveinek a címeit, elképesztően melodramatikus hangulat fogja el, amelynek a csúcsa talán A sehol közepén című műve. Hogy fér ez össze az Ön latinságával, amely Európában mégiscsak egyet jelent az életigenléssel?*

Juan Llamazares: – Talán magyar ősom volt egykor. Az az igazság, hogy az a képzet, amely a külföldiekben Spanyolországról él, nagyon eltér a valóságtól. A külföld szemében Spanyolország maga a dél, a mediterránium, hozzátéve még az egyébként is klasszikus spanyol sztereotípiákat, a napsütést, a bikaviadalt, a bort és a vidámságot. A

spanyol kultúra valójában nagyon változatos. Spanyolországban például négy idegen nyelvet beszélnek. Az a terület, ahonnan én jövök, az északi régió, majdhogynem olyan klímájú, mint Magyarország. Hideg van, és az élet nagyon nehéz.

K. Zs.: – *Így már érthető a Sárga eső című regényének az alaphangulata. Amit leír, egy falu elnéptelenedése, az nálunk sem ismeretlen, hiszen átéljük Gyűrűfű pusztulásának történetét. A szöveg költőisége magával ragadó. Nem véletlen, hogy verseket is ír. Költőnek tartsam inkább, vagy prózaírónak?*

J. L.: – Akár verset, akár prózát vagy újságot írok, író vagyok.

Sajátságos stílusom van, amely költői. Eleinte főleg verseket publikáltam, de műveimet a saját stílusom jellemzi, bárhogy is nevezzük. Egyébként meggyőződésem, hogy csak akkor beszélhetünk szépirodalomról, hogyha a próza egyben poézis is. A Sárga eső című regényem a magányról szól. Hallottam róla, Magyarországon is volt olyan eset, hogy teljesen kihalt egy falu. De nálunk nem egy, hanem kétezer apró falu néptelenedett el. Ha ez a tendencia tovább folytatódik, akkor az eljövendő tíz évben újabb kétezer falu fog kipusztulni. Megszűnnek a közösségek. Megdőbbszint az a közönyösség, amellyel ezt a kérdést kezelik. Hiszen ilyenkor egy-egy kultúra vész ki.

K. Zs.: – *Bemutakozása során arról panaszkodott, hogy gyakran*

fölróják Önnek vidékiséget. Fáj-e, nagyon szeretne városi lenni?

J. L.: – A kritikusaim minősítetek vidéki írónak. Hisz, amikor így beszélnek rólam, ezt tulajdonképpen becsmértésnek szánják. Ez azért van, mert Spanyolország mindenáron modern akar lenni. Modernebb, mint New York maga. Ez egy olyan vírus, amely végigfertőzte egész Európát. Egyébként én nem tekintem magam se urbánusnak, se vidéki írónak. Jóllehet vidékiek a gyökereim, de már gyerekkorom óta városban élek. Az irodalomnak nincsen se városa, se vidéke. Az irodalomnak hazája van. Mint ahogy a Don Quijoté vagy a Száz év magányt is nevetséges dolog lenne vidéki vagy városi irodalomnak nevezni.

Világ öröme, ég dicsérete

Kulcsár Katalin, műsorvezető: – *Fénylik a Nap fényességgel. Prédikációk, népi énekek a 16–18. századból. Összebúvárlotta – s nagy kedve telt benne Lukácsy Sándor irodalomtörténésznek. A tanár úr jóvoltából egy időutazás részese lehettem. Elkeveredtem ódon, boltíves templomokba, a világ örömeit, az ég dicséretét zengte a gyülekezet. És szépszávu prédikátorok szóltak hozzám.*

Lukácsy Sándor: – Örülök, hogy ezt mondja. Ezeknek a könyveknek a műfaját egy oratóriumhoz hasonlítottam. Zenét és boltíveket tudok hozzá képzelni. Egyébként, hogy ez a cím honnét való? Ez egy nagyon szép, középkor végi ökumenikus egyházi ének. Tudniillik a Batthyányi-ködexből való, amely a 16. század közepe táján keletkezett, és ez az előképe és forrása a következő évszázadban kiadott, legrégebbi nyomtatott protestáns énekeskönyvnek. Nekik abban a korban, a 16. közepe táján még nemigen volt énekük, még a katolikusokéit használták. Erről az énekről az isten se tudja megmondani, ez most katolikus, evangélikus vagy netán már református? És ez a jó. Én is igyekszem ezeket a köteteket ökumenikus szellemben megcsinálni.

Kulcsár Katalin: – *Néztem: Geleji Katona István Bethlen Gábor udvari papja volt, ő református...*

L. S.: – Bornemisza Péter, a 16. századi szónok mellett a legnagyobb református szónok.

K. K.: – *Katolikus volt Illyés István...*

L. S.: – Pázmányról nem beszélve. És az én kedvencem, a tűzimádó, piromániás Landovics István, aki ebben a húsvéti kötetben folyton tűzről prédikál.

K. K.: – *Csúzy Zsigmondot is szerettem, a pálos rendi szerzetesi...*

L. S.: – Csúzy egy extrém stilizta volt. Csodálatos ötletei voltak mindig. Ebben a kötetben is olvashatjuk: Jézus Krisztus föltámad, meglátogatja az apostolokat, este van, éhes és mutatni akarja Krisztus Urunk, hogy ő nem egy szellemtest, ő enne – de nincs a háznál semmi. Az apostolok nem voltak magánok: mézet adnak neki meg halat, hiszen halászok voltak. S akkor Csúzy azt mondja: mért adtak neki halat? Vadászhattak volna!

K. K.: – *Ezekben a prédikációkban rengeteg a profán és a mesés elem, és éppen azért, mert az Igét egyszerű emberekhez akarták elvinni. Hozzáteszek valamit, kíváncsi emberekhez, akik mindent érteni és tudni akartak.*

L. S.: – Igen. Jól mondja. És hadd fűzzek ehhez valamit. A magyar irodalomban ez a kódexektől a 18. század végéig terjedő korszak – jó, közben van Zrínyiás meg efféle, nagyon jó, hogy van –, de főleg az egyházi műfajok vannak, a templomi ének és a prédikáció. Az utóbbi a fontosabb. Ezt olvassák, hallgatják. A magyar irodalomtörténetnek az ízlés, az esztétikum szem-

pontjából a legmagasabb rendű, egységes korszaka ez az egy-két évszázad, amit a prédikációk és az egyházi énekek töltenek be.

K. K.: – *A Húsvét kiváltképp alkalmatos volt a prédikátoroknak bizonyos képek megjelenítésére, hiszen az öröm ünnepét, a fény diadalát, Krisztus feltámadását össze lehetett kötni a természet megújulásával.*

L. S.: – Bátorodok nevet adni ennek a műfajnak, mégpedig ezt: szövegkompozíció. Mármost úgy komponáltam, hogy apróbb egységeket vettem sorra, ilyen például ennek a könyvnek az elején a természet. Több gyönyörű részlet hozok arról, hogy ébred a tavasz. Hát persze, az Húsvétkor ébred.

K. K.: – *A természet megtárogatja az ideológiát, amit hirdettek.*

L. S.: – Ezt tudatosan csinálták katolikusok, protestánsok egyaránt. A magyar prózaköltészetnek a virágai ezek. Én nagyon szeretem ezt az irodalmat. És tudja, hogy ki a legkevésbé burjánzó és a legmodernebb ebből az egész társaságból?! Jól tippeltem: Pázmány Péter. Noha neki is van egy-két hosszú mondata. Van írói öntudata, igazi, modern értelemben vett írói öntudata, például ahogyan egy evangélikus prédikátor által elkövetett plágiumra reagál, tisztára olyan, mint ha Kazinczy vagy Vörösmarty korában élnénk. A szellem a fontos, ahogy az egyházi témát találják. Tudniillik ezek a papok hittek abban, amit mondtak. Ez másfajta mentalitás, mint a miénk. Na, engem ezért érdekel. Addig ismeretlen világba helyez-

kedhettem bele. El lehetett tűnődni, ilyenének is: mért az asszonyok mentek először Jézus sírjához, fölfedezni, hogy ott már nincs semmi, csak az angyal, aki azt mondja: Ne féljétek! Káldinak az idevágó beszédészlete nagyon érdekes, meglepett. Azt mondja: Némelyek (kollégák!) azt állítják, azért, mert az asszonyok olyan csőrőföcsök, legjobb ha a nők mennek oda a sírhoz, akkor majd előbb elterjed a hír, hogy a Krisztus föltámadt. Azt mondja, ez döreség. És előáll egy megdőbbszint modern magyarázattal, hogy a nők – nem ezzel a szóval mondja, de ezt érhetjük rajta – egyenjogúak. Na tessék! A 17. század elején egy szemináriumvezető kispap előáll egy ilyen ötlettel. Ezek ám az érdekes dolgok. És még menyinyi meglepetés adódik. Ez volt az igazi népi műfaj. Prédikációt életében mindenki hallott, mert muszáj volt. Ezt Bessenyei meg Kazinczy korában kitorölték az irodalomból, amit én megérték, nekik valami újat kellett csinálni, s olyankor az ember mindig rombolással kezdi. Szóval itt nemzeti kincs temető-dött el. Ebből szeretnék én néhány kis gyöngyszemet visszaadni. Fogyasztható formában. Büszkén mondom, hogy egy kollégám, régi irodalommal foglalkozik ő is, megvette a kötetet, s azt mondta: Megvettem mint filosz, és most úgy olvasom, mint lelki olvasmányt.

(Elhangzott az Irodalmi Újság 2000. április 22-i adásában. Szerkesztő: Liptay Katalin. Főszerkesztő: Kőrösi Zoltán.)

Libri sikerlista

2000. április 21–május 4.

A Libri üzlethálózatban regisztrált vásárlások számítógépes összesítése alapján

1. Esterházy Péter:
Harmonia caelestis
Magvető Könyvkiadó
2. Rowling, J. K.:
Harry Potter és a titkok kamrája
Animus Kiadó
3. Závada Pál:
Jadviga párnája
Magvető Könyvkiadó

4. Almár Iván –
Horváth András:
Újra a Marson
Springer Orvosi Kiadó

5. Rowling, J. K.:
**Harry Potter
és a bölcsek köve**
Animus Kiadó

6. Golden, Arthur:
Egy gésa emlékiratai
Trivium Kiadó

7. Lovas István:
Második jobbgyenes
Kairosz Kiadó

8. Szabó Magda:
Merszi, mőszi
Európa Könyvkiadó

9. Márai Sándor:
A gyertyák csonkig égnek
Helikon Kiadó

10. Merle, Robert:
Veszedelem és dicsőség
Európa Könyvkiadó

11. Márai Sándor:
Füveskönyv
Helikon Kiadó

12. Mészáros Tibor
(összeáll.):
Éltem egyszer én,
Márai Sándor
Helikon Kiadó

13. Moldova György:
Arrivederci, Budapest!
Urbis Könyvkiadó

14. Egely György:
Tiltott találmányok
Egely Kft.

15. Miklós Tamás (szerk.):
Az ezeregyéjszaka meséi II.
Atlantisz Könyvkiadó

16. Follett, Ken:
Hárman
IPC Könyvek Kft.

17. Bayer Zsolt:
Falig érő liberalizmus
Kairosz Kiadó

18. Kundera, Milan:
**A lét elviselhetetlen
könnyűsége**
Európa Könyvkiadó

19. Leslie, L. Lawrence:
**A megfojtott viking
mocsara**
Gesta Könyvkiadó

20. Stephen King:
Tom Gordon, segíts!
Európa Könyvkiadó

■ Kézbe illő, jól kezelhető szakmai cím- és adattárát adott közre kiadója. Segítségére lehet könyvkereskedőknek, kiadók-
nak, újságíróknak a minden-
napi munka so-
rán, hiszen olyan ismerős helyet:
hirtelen szükség lenne egy könyv-
kiadó, könyvesbolt, újságíró, kul-
turális tévéműsor telefonszáma, és akkor elkezdődik a telefon-
könyvek, szaknévsorok böngészése, ismerősök felhívása és a cím-
nyomozás más szokásos eszközei-
nek igénybevétele. Ennek vége, szép szabályos ábécérendben megtalálhatók itt könyvkiadók, könyvkereskedők, könyvesboltok, szakmai intézmények, szerzők, fordítók, szerkesztők, tipográfusok, illusztrátorok, az írott és elektronikus sajtó kulturális szerkesztőségei, újságírói címe, telefonszáma, esetenként kiegészítve egyéb információkkal is. Tartalmazza a könyv az elkövetkező egy évben tervezett könyvvásárok, könyves rendezvények magyar és nemzetközi listáját, valamint megrögzött jegyzetírók öröme az ünnepek és világnapok felsorolását. Helyes. Így van ez jól.

Könyvszakmai ABC 2000
Dialóg Campus, 348 oldal, 999 Ft (m)

■ A VII. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon Budai-díjas lett: a Typotex Kiadó matematikai példatárai és a Neumann János Digitális könyvtár Bibliotheca Hungarica CD-ROM-ja.

Az oktatást-nevelést legjobban segítő művekért a díjat Dr. Mitnyan György XII. kerületi polgármester adta át.

■ Május 3-án az Írószövetség Klubjában adták át Az év könyvdíjakat. A zsűri nevében Jókai Anna író az alábbi íróknak nyújtotta át az oklevelet és a pénzjutalmat. Vers kategóriában Lakatos István *Kései megperzselődés* (Belvárosi), kísérő kategóriában Podmaniczky Szilárd *Képeslapok a barlang szájából* (Palatinus), regény kategóriában Görgey Gábor *Adria szirénje* (Európa), esszé kategóriában Szabó Magda *A csekei monológ* (Európa), dráma kategóriában Marsall László *Tatus és szörnyei* (Orpheusz), szociográfia kategóriában Burány Béla *Így éltünk a délvídeken* (Nap) című kötete kapott díjat. A további kitüntetettek: a kritika kategóriában Alexa Károly *A szerencsen komornyik* (Kortárs), műfordításban Vörös István Vladimir Holan verseinek – *A létezés művészete* címmel megjelent – átültetéséért (Orpheusz), Tarbay Ede pedig *Árnyék és kóc* című gyermekvers-kötetéért (Fekete Sas) részesült a díjban. Az Artisjus 2000. évre szóló ösztöndíját Fehér Béla és Jónás Tamás kapta.

PARNASSZUS ANTIKVÁRIUM

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 50. Tel./fax: 311-6049
vásárol régi könyveket, könyvtárakat, műfaji, tartalmi, időbeli kötöttségtől mentesen, ám válogatva.

„Mindenfélét, de nem mindent”

Előzetes telefonos egyeztetés alapján
díjtalan kiszállás, szállítás.

Minden könyv egy helyen! TANKÖNYVCENTRUM a Kódex Könyvárúházbán

Budapest V., Honvéd u. 5. (A Parlamenttől egy percre.)
Telefon: 331-0126, 331-0127
Az általános és középiskolai tankönyvek közel teljes választékával várjuk kedves vásárlóinkat.
Minden könyvet egy helyről!

Könyvek és filmek

Esterházy-vacsora

■ Nagyon fontos, meghatározó, definiáló film. Tudatosít, elmélyít, felépít és ...

Szóval két igen lényeges dologban erősített meg az a rövid film, amelyik bemutatta Esterházy Pétert vacsorázás, csónakázás, felolvasás és csak úgy, beszélgetés közben.

1. Sokkal jobban ír, mint én.
2. Sokkal nagyobb kuplerájt csinál a dolgozószobájában, mint én.

De ez az összehasonlítás, pontosabban az eredménye nem tör le, mert olyan könnyedséggel, eleganciával közlödött mindez, hogy hajlamos vagyok azt hinni, hogy:

1. Ezeknek nincs olyan nagy jelentősége személyiségem megítélésében.

2. Valami pozitív történhet az íráskészség fejlődésében, mert ő lesz a példaképem.

A látszólag lötyögős film keretében – ugyanis semmiféle elméleti és elvont nem hangzott el, a riporterszerkesztő-beszélgető nem is akarta fitogtatni, hogy:

1. Sokkal jobban ismeri és érti az esterházysmus lényegét, mint maga az író.

2. S fűtyül arra, hogy a néző tudja-e követni a magasröptűséget.

Ezzel a laza filmmel sikerült – hadd ne szedjek a következőkben mindent pontokba –, megerősíteni abban – lehet, hogy szándéka ellenére –, hogy az egész életmű idézőjelcska. Egy tökéletes, kiművelt fricska a világ nemtudoménmijén. Oda-vissza. Mert interjút készíteni vacsorázás közben merész dolog. Illetlen közvetíteni, hogy esik le a villáról a falat, borítja be a saft az ing elejét. Hogy tárul ki a száj, hogy púposodik az orca. Láttatni, hogy a csodált író is „csak” ember. Egyfelől ez a lényegi probléma, másfelől pedig evés közben

nem lehet beszélgetni. De ezeknek a glóriaromboló részeknek az elvarázslására szolgál a vágás. És ebben a filmben vágtak, cserélődtek a helyszínek, szerencsére nem kellett végigpásztázni a kihalt éttermet, és az étel minőségén is Esterházy elegánsan átsiklott. És vége lett a filmnek, mi pedig jóllaktunk a kellemes csevegéssel, ismerkedéssel, bújócskával a mester körében. Meg néhány részlet felolvasásában is volt részünk. A művekből és az étlapéből.

Mindenütt jó

■ Hát igen, vannak ilyen emberek, akik soha nem a foltokat, a nemeket veszik észre, mindenben a jót találgatják meg. Sőt, már az élet is így alakul, elébük küldi a napot, a vidámságot, a boldogságot. Meg az ellenpontot, mert az ilyen gondtalankodó emberek környezetében mindig van valaki, aki ezt értetlenül nézi. Valakinek nem mindig jó, s többnyire a hiányérzet abból adódik, hogy ez a „mindenüttjó-ember” önző módon magával elfoglalva. Élvezi az élet egyik felét, s nem veszi észre, hogy másoknak más kell. Lehet, hogy több belőle, lehet, hogy az eksztatikus vidámság helyett egy kis meghitt csönd, megértés. Az, hogy törődjenek a problémáival, gondoljaival.

Nem mindenkinek mindenütt jó.

A film alapjául Mona Simpson regénye szolgált. A könyv sikeresen dolgozott fel egy igen égető konfliktust, a ki-robbanó anyáét és a szenvedő teenagerét. A folytatás sem volt akármilyen, mert a forgatókönyvet Alvin Sargent írta, akinek a nevéhez az Átlagemberek fűződik, a nagyon kereserves történet egy apa-fiú-anya-kapcsolatról. A rendező, Wayne Wang a kultuszfilmnek számító Füstöt rendezte, majd a Mennyei örömök klubját.

Susan Sarandon az anya, és Natalie Portman a lány. Ez

utóbbi belépőjét a tehetségek klubjába a Leon, a profi filmben nyújtott alakításával nyerte el.

Ennyi az előétel a filmhez.

No, és a főfogás ...

Bizonyára mindenkit más-ként érint majd, lesz, akit szórakoztat, másokat felkavar, és lesznek, akik kimódoltnak találják. És mindenkinek igaza van és lesz, mert ugyanez történik meg a filmvásznon előtt is, a mi saját világunkban.

Guinevere

■ Egy fotós és egy lány szerelme.

A fotós örök szerelme az örök Guinevere-kbe.

Nincs ebben semmi döbbenetes, még akkor sem, ha a lány és a fotós között apányi a korkülönbség, bár ezt a rendezés fogyaszthatóvá tette azáltal, hogy a férfit alakító színész nem amolyan trotty ötvenes, hanem lendületes, örökifjú. Zavaró is ez, hiszen a hangsúly pont a korkülönbség felé terelgetődik, no nem annyira, hogy álmatlan éjszánkán legyen a film megnézése után. Pontosan ezért kevés együttérzés ébred bennünk, s már félidőben gyanakodni kezdünk, hogy a szépen fotografált jelenetek mögött közhelyesség, banalitás rejtőzik, hogy a különösebb mondanivalót egy Uma Thurman-re hasonlító ifjú színésznő bedobásával helyettesítik. Az ő vihogása, mosolya, ártatlan, majd később elmélyült nézése az, ami hitelességet imitálja.

És a vég, a szürrealistásodó, izé, ami arról szól, miként lehet valakit átsegíteni az életből a halálba, no az már mindenkinek fölött és alatt áll.

Jó a filmben, hogy elhangzik egy mondat, ami megfejt vagy legalábbis a magyarázatok közül egyet feltár, hogy mi az oka annak, hogy valaki mindig azonos korú, azonos lelkületű lányba szeret bele. Abban a pillanatban, amikor ez a lány elér egy bizonyos kort – jelen esetben ez öt év

alatt következik be –, amikor túllép személyiségfejlődésének egy bizonyos szakaszán, akkor ezek a férfiak lépnek. Keresnek maguknak egy újabb szerelmet, akivel ismétlődik az egész. A magyarázatot a kegyetlen éleslátással rendelkező, mindenkit bíráló, sőt kifigurázó anya adja meg, aki félti lányát ettől a férfitől. Ő úgy látja, ez a férfi – és még valószínűleg sokan mások is – azért menekülnek a maguk korabeli nők szerelmétől, mert azoktól nem kapják meg a vágyott áhított, azokat nem lehet már építgetni, formálni, alakítgatni. Van benne valami.

A csapda, hogy a film kellemes, nem unalmas és rendszeren fotografált, néhány tuti képpel-jelenettel valóban a sok összecsapott saláta fölé emelkedik.

Tűzforró Alabama

■ Egy különös szerelmespár a főszereplője ennek a filmnek is. Az egyikük a kamera mögött – Antonio Banderas – másikkal a kamera előtt – Melanie Griffith – áll. A valóságban. Ez a film az ő kettősük teremtménye, de nem róluk szól.

Az ironikus – és egy kicsit dezavús – film egy férjgyilkos nőről szól, aki fellázad a zsarnokkal szemben, megöli, lefejezi és elindul szerencsét-szeret próbálni. A hosszú útra viszi magával férje fejét egy helyes kis lakk kalapdobozban. Hogy ennek ennyi nap után milyen büze lehet, az szerencsére nem érezhető, még nem találták fel a szagos mozit.

Az édes kis filmbe belekevernek egy kis polgárjogi mozgalmaságot is, hogy ehhez mi köze van a spanyol Banderasnak? Talán valami iskolai bliccelésnek a vezeklése, most pótolja, amit akkor mulasztott, mert ennek a két vonalnak az összekuszálása idegesítő. Legalábbis itt és így.

De hát a fim azért megy a maga útján, mint ahogy a nő élete is.

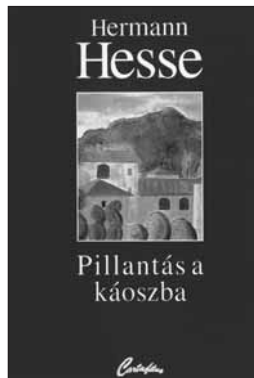
Bagota /ity edt.

A Cartafilus Kiadó újdonságai az Ünnepi Könyvhéten:

Konrad Lorenz: *A tükör hátoldala*
496 oldal, keménytáblás, fűzött 2900 Ft
E könyv először 1973-ban jelent meg – magyarul most először – abban az évben, amikor Lorenz többéggel Nobel-díjat kapott. *A tükör hátoldala* kísérlet az emberi megismerő apparátus természettudományos vizsgálatából adódó ismeretelméleti és etikai tanulságok levonására.

Konrad Lorenz: *Az agresszió*
330 oldal, keménytáblás, fűzött 1700 Ft
A könyv a Katalizátor Irodánál 1994-ben megjelent első kiadás alapján készült. Lorenz az agressziót vizsgálja – az állat és az ember saját fajtájára irányuló harcias ösztöneit – és megoldási javaslatokat tesz az emberiség jobbitására.

Hermann Hesse: *Pillantás a káoszba*
220 oldal, keménytáblás, fűzött 1800 Ft
Hesse a Magyarországon először megjelenő tanulmányaiban Dosztojevszkijről, Goethéről és Kafkáról ír nagyon nagyra értékelve életművüket. Ezenkívül megismerhetjük Hesse nézeteit a vallásról, a lélekről és a német ifjúságról is.

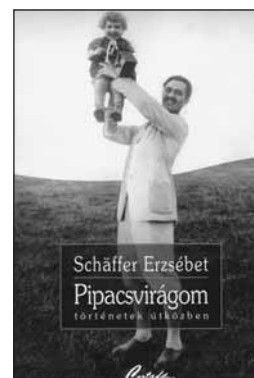
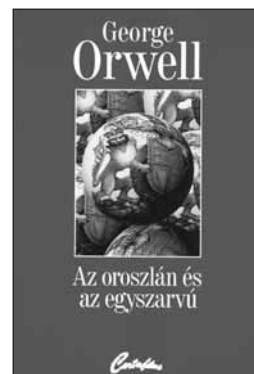
George Orwell: *Az oroszlán és az egyszarvú*
864 oldal, keménytáblás, fűzött, I–II kötet 3900 Ft

A kétkötetes mű első kötete válogatás Orwell politikai publicisztikáiból, önéletrajzi írásaiból, szociográfiáiból és Angliával kapcsolatos cikkeiből. A második kötet irodalmi esszéit, tanulmányait és könyvkritikáit tartalmazza kitűnő válogatásban, részben a szamizdatban már megjelent Orwell Esszék kiadásra támaszkodva.

Schäffer Erzsébet: *Pipacsvirágom*
195 oldal, keménytáblás, fűzött 1200 Ft
A kötetben szereplő történetek zöme nem most lát napvilágot először. Legtöbbjük már megjelent a Nők Lapjában. Van ott egy Útközben nevet viselő rovat, melynek szerzője alkalomról alkalomra belekeveredik valamibe. Meglát valakit, ránéz egy brostúré, havat lapátol, elmegy egy árverésre. Táncol, babot fejt, egy kislányt figyel. Nem esik meg semmi rendkívüli. Akkor mégis mi történik?
A kiadó úgy gondolta, Schäffer Erzsébet találkozásait érdemes összegyűjteni. Így született meg ez a könyv.

NEMSOKÁRA MEGJELENIK:

Konrad Lorenz: *Ember és kutya*
175 oldal, keménytáblás, fűzött 1700 Ft

KÖNYVHÉT Cartafilus Kiadó, 2143 Kistarcsa, Bem u. 13., Tel./Fax: 06-28-472-295, e-mail: lettik@freemail.hu
Könyveink kaphatók a Kiadó könyvesboltjában, a BKV metró Kálvin téri állomásán, a Corvin Filmpalotában és az ország szinte valamennyi könyvesboltjában.

Európában egyedülálló áttekintést nyújt a Magyar Néprajz sorozat

Hosszú vajúdas után megszületett a Társadalom kötet

A Magyar Néprajz nyolckötetes sorozata hosszú és kacsaringós múltra tekint vissza. Elődje, a négykötetes Magyarság Néprajza 1933–37 között jelent meg az akkori kézikönyv-mozgalom jegyében. A Magyarság Néprajza minden hazai és külföldi, szorosabb és tágabb szakmai elismerés mellett (háromszor jelent meg egymás után) erős kritikát kapott az akkori fiatal néprajzos generáció – Ortutay Gyula, Gunda Béla – részéről. Legfőbb kifogásuk az volt, hogy nem valósul meg a népi kultúra szerves és komplex bemutatása, és mesterséges a tárgyi és szellemi javak elkülönítése. Az akkori Néptudományi Intézet új kézikönyv előkészítését tűzte ki célul, a '40-es évek végén Néptudományi kézikönyv füzetek néven egy sor a kutatási feladatokat és eredményeket összegző tanulmány meg is jelent. Vezérfonalat adtak a kutatók kezébe, összefoglalták a különböző témakörök szakirodalmát. Ezek voltak az első lépések az évtizedekkel később publikálásra kerülő Magyar Néprajz sorozathoz, melynek főszerkesztője Paládi-Kovács Attila, egyetemi tanár, az MTA Néprajzi Kutatóintézetének vezetője, aki röviden összefoglalja a sorozat viszontagságos útját.

– A Néptudományi Intézetet 1949-ben feloszlatták, és hosszú évekre lekerült a napirendről az új kézikönyv kérdése. 1955-től kezdve újra és újra visszatértek rá, az egyetemi tanárok – Gunda Béla, Ortutay Gyula, Tálasi István – szorgalmazták a kézikönyv előkészítését, akkor még „Új

Magyarság Néprajza” elnevezéssel. Először négy, majd öt, ismét később hat kötetre tervezték a sorozatot. Végül a hetvenes években – a Magyar Néprajzi Lexikon kéziratanyagának összeállítása után – az MTA Néprajzi Kutatócsoportját hivatalosan is felkérték a sorozat elindítására. Tucatnyi tervezet és szinopszis készült, de az akkori néprajzos generáció jó néhány tagja tragikus hirtelenséggel elhunyt, munkaképtelenné vált, vagy máshová távozott. Így a '80-as évek elejére úgy tűnt, a kézikönyv elkészítése ismét csak teljesen leállt. 1986 körül, amikor az Intézet vezetői székébe kerültem, első dolgom volt, hogy az Akadémia akkori vezetőivel tisztázzam a vállalkozás további sorát. Elértem, hogy a kézikönyv megint bekerüljön a munkatervünkbe. Újra kellett szervezni a szerkesztőbizottságot, felmérni a leendő szerzőket, közöttük a régi nagyok és a jelen fiatal – harmincas, negyvenes – kutatói egyként képviseltetik magukat.

– Az eredetileg hat kötetre tervezett sorozat végül nyolc kötetre bővült. Miként oszlanak meg a kötetek, és miben nyújtanak újat, többet, mint elődeik?

– Három kötet foglalkozik a folklórannyal és a hozzá kapcsolódó szellemi műveltséggel (*Népköltészet, Népzene-néptánc – népi játékok, Népszokás – néphit – népi vallásosság*), három az anyagi javakkal (*Kézművesség, Életmód, Gazdálkodás*), egy a társadalommal, a bevezető kötet pedig a parasztgazdaság, anyagi műveltség és kultúra korszakonkénti áttekintését adja majd a

honfoglalás előtti időktől a kapitalizmus koráig. Ez a bevezető kötet jelenik meg legutoljára. Előtanulmányait történészek írták, de magát a kötetet avatott néprajzkutatók állítják össze. Áttekintést nyújt a magyar nép területi, táji tagozódásáról, etnogenezisééről, Kárpát-medence-beli megtelepedéséről és szomszédos népekkel való kapcsolat-tartásáról. A magyar népi műveltség történetének négy nagy keresztmetszete is helyet kap az összefoglalásban.

A folklórkötetek kapcsán a legnagyobb újdonságot az jelenti, hogy a népzene – néptánc önálló kötetet kapott. Az elmúlt ötven év kiemelkedő táncfolklór-kutatóinak – elsősorban Martin Györgynek – köszönhetően Európa élvonalába emelkedtünk e téren, és nagy mennyiségű közlésre váró anyag gyűlt össze. Hasonló ütemben folyt a népzenei fehér foltok eltüntetése, vagy a néphit kutatásának korszerűsítése például Pócs Éva révén. Ugyanígy korszerű a népi vallásosság felekezetei szerinti áttekintése is, bár e vonatkozásban adósak vagyunk a lutheránus és zsidó népi vallásosság összegzésével. Törekedtünk arra, hogy minden kötet példatára, szöveges és képes illusztrációja tudatosan felölelje a magyar nyelvterület egészét. Külön öröm volt, hogy az anyagi kultúra tárgyköréből a *Kézművesség* jelenhetett meg elsőként, ráadásul önálló kötetben. A Magyarság Néprajzában a népi mesterségekkel csupán egy kis fejezet foglalkozik, és nem tárgyalják a céhrendszert. A mi kézikönyvünk nagyon alaposan és részletesen értekezik a különböző ágazatok céhes (a bányászattól a faművesig) és céhen kívüli (például kenyérsütés) mesterségeiről. Köteteink nagy része pillanatok alatt elfogyott, különösen a *Kézművesség*, melyet az egykori mesterségek jelenkori művelői is előszeretettel vásároltak. A következőként megjelent *Életmód* kötet a település, a ház, az építkezés, lakberendezés tárgykörei mellett a táplálkozással, konyhával és viseletek-

kel foglalkozott. Hiányzik belőle az ide betervezett népművészet. E témakörnek azonban időközben két jeles összefoglalója is termett Domanovszky György, valamint Fél Edit – Hofer Tamás munkájából. A harmadik kötet, a *Gazdálkodás* már a kiadóban van, és megjelenésre vár. A természeti gazdálkodáson kívül elsősorban a paraszti gazdálkodást tárgyalja, a paraszti méhészettől kezdve, a paraszti közlekedő és szállító járművekig. Végigkíséri az élelmiszertermelést is. Ágazatonként foglalkozik az erdő-, rét-, szőlő és bor-, kerti-, gabona-, illetve kapásnövény kultúrákkal, vagy az állattartással. Legújabb, *Társadalom* kötetünk koncepciója sokat módosult az idők során. A hagyományos néprajzi tematika (faluk és a paraszti társadalom) a későbbiekben történeti-antropológiai és szociálintropológiai kérdésfelvetésekkel egészül ki. A történeti parasztság távlati képének megrajzolása mellett a szélesen értelmezett nép majd minden rétegével foglalkozunk benne a pásztorrendtől az ipari munkásságig. A paraszti társadalom morfológiai leírása és működése szintén lényeges eleme a kötetnek. (A kötetről részletesen következő számunk recenziói között olvashatnak majd.) Reményeink szerint a nyolc kötetet nem csupán a néprajz iránt érdeklődő egyetemi hallgatók és szakemberek, hanem a rokontudományok művelői, szociológusok, történészek, jogtudományokkal foglalkozók, nyelvészek is haszonnal forgathatják.

Szénási Zsófia

A KRÁTER Műhely újdonságai

Wass Albert: Valaki tévedett. Novellák 1945–1949-ből, 152 old., ára: 1180 Ft
A kötet főként Erdély II. világháborús eseményeinek hiteles magánemberi krónikája és a legvégso humánus megszólaltatója. A szerző igazság- és szabadságszeretete és önelemző magyarság-vallása példamutató a ma embere, a ma olvasója számára is.

Balaskó Jenő: Elmúlik minden (válogatott és új versek), 224 old. 900 Ft
A kiváló költő és közíró hatvanadik születésnapjára megjelentetett válogatott verseskötetben egy, a saját és nemzedéke lázadását ma is joggal vállaló személyiség ad művészi értékű áttekintést korszakunkról, az ezredforduló előzményeiről, magáról az ezredfordulóról és hovatovább az emberlét alapkérdéseiről...

Ács Jenő: A vértanú születése. Verseskötet, 96 old., 640 Ft
Ács Jenő újabb verseskötete örök memento '56-ról, megdöbbentő válogatás 30 év asztalfiókokban lappangó, kiadatlan verseiből, amelyek őrzik fogantatásukat, a vidéki gyermekkor ízeit és szépségeit éppúgy, mint a felnőttlét legfontosabb tulajdonát, a részvétteljes ember lelkeségét.

Siklósi Horváth Klára: A széptermetű guberáló. Regény, 320 old. 790 Ft
A regény kiindulópontja H. Borbála naplója, közbeékelődik Szabó Ella zongoratanárnő gyerekkora, pályája, élete és a széptermetű guberáló „embersége”. Közös bennük a hatalmas Isten-keresési vágy. Meg kell birkóznuk nemcsak a megaláztatásokkal, hanem saját lelkiismeretükkel is, átélve a kor (1956) történelmének zivatarait.

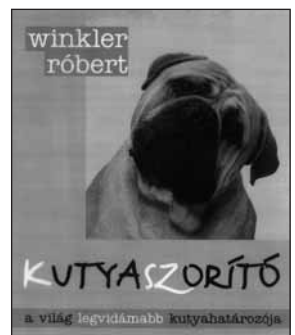
Vasvári Erika: Júdás anyja (regény-legenda), 120 old. 780 Ft
Mária és Júdás alakjainak ábrázolása jeleníti meg az evangéliumi történetet. Mária: a gyermekére utalt anya, a mindörökké Boldogasszony és Júdás az árva, „világ árva”, aki a hétköznapok istentelen vívódásainak és vétkeinek megtestesítője. Az események háttérben egy titkos hős szenved: Júdás anyja...

Urbán Gyula: Kacsalaki rejtély. Képeskönyv (Grafika: Turcsány Botond, könyvterv: Várvedy Zsuzsanna), 36 old. 1300 Ft
Nagyszerű bábéoladás – képregényben! Kacs Klotild óvodásainak történetét olvasni vágyó kisdáknak és szülőknak egyaránt ajánljuk, mert a gyermek erkölcsi érzéke szerencsésen és jó irányban alakítható az izgalmas mese hatására.

Könyveink megrendelhetők: 2013 Pomáz, Búzavirág utca 2.,
Telefon/fax: 06-26-328-491, e-mail: krater.polisz@drotposta.hu

A Tericum Kiadó ajánlata

Winkler Róbert:
KUTYASZORÍTÓ
A világ legvidámabb kutya-
határozója
224 oldal, tele gyönyörű kutya-
portrékkal
keménytáblás kötet
1970 Ft

Luciano De Crescenzo:
**A GÖRÖG FILOZÓFIA
RENDAHAGYÓ
TÖRTÉNETE**

2. javított kiadás
Az olvasó különösebb fárad-
ság nélkül ismerkedhet meg
az ókori görög filozófiával.
A kiváló olasz szerző szóra-
kozottató stílusban, anekdo-
tázva mesél a filozófusok éle-
téről és elméleteiről. A köny-
vet segédanyagként használ-
ják sok nyugat-európai gim-
náziumban és egyetemen.
Keménytáblás kötet, 456 oldal
1970 Ft

A könyvek megrendelhetők
Tericum Kiadó
1277 Budapest, Pf. 39
Telefon: 326-2723

A Sunbooks projekt

Interjú dr. Sós Péter Jánossal és Nagyiván Attilával

Egy korábbi számunkban már hírt adtunk a Sunbooks projektről, melynek lényege, hogy az egész magyar könyvpiacot a kiadótól a könyvesboltokig átfogó internet-alapú könyvkereskedelmi rendszert hoznak létre, lehetővé téve ezzel az egész ország minden könyvesboltjában a kereskedők számára, hogy szinte a teljes magyar könyvtermésből válogathassanak. Az új rendszer alapelveit tekintve nyit új utat a magyar könyvkereskedelemben, és emiatt számolunk be időről-időre munkájuk pillanatnyi állásáról. A rendszer kialakítását a Novotrade Rt. tulajdonában levő Sunbooks Kft. végzi, és természetesen ők fogják működtetni is. A Könyvhét kérdéseire a Sunbooks Kft. két vezetője, dr. Sós Péter János vezérigazgató és Nagyiván Attila ügyvezető igazgató válaszolt.

– A kezdetek óta változott néhány elem a rendszer kialakításában: a Magyar Posta Rt. lett logisztikai partner, a számítógépes háttér az IBM Magyarország Kft. biztosítja, dr. Sós Péter János néhány hónapja még az Akadémiai Kiadó elnöki igazgatója volt, s most a Sunbooks Kft. új munkatársaként irányítja a terv megvalósítását, Nagyiván Attila a folyamatosságot képviseli. Mi nem változott?

Dr. Sós Péter János: – Nem változott az alapelv, az üzleti filozófia. A könyvkereskedelmi logisztikai rendszerünk internetes alapú, business to business kereskedelmi rendszer lesz, tehát nem az egyéni vásárlók kiszolgálására hozzuk létre, hanem a könyvesboltok rendelkezésére. Magyarországon ilyen könyvkereskedelmi rendszer nincs, ezt mi szeretnénk létrehozni. Ha minden terveink szerint történik, ez év második felében el is kezdjük működtetni.

– Ha működik majd a rendszer, a Napkönyv Nagykereskedelmi Áruház hogyan illeszkedik bele, hogyan módosul a funkciója?

Nagyiván Attila: – A Napkönyv Nagykereskedelmi Áru-

ház bezár, ugyanis a rendszer tökéletesen helyettesíti, fölöslegessé teszi. Természetesen csak akkor zár be, ha a rendszer kifogástalanul működik, a rendszer viszont csak akkor indul, ha már kipróbáltan jól működik. Tehát nem lesz átmeneti idő, a rendszer azonnal felváltja az áruházat.

– A Sunbooks Kft. Napkönyv Áruház jelenleg hagyományos nagykereskedelmi módon működik, vagyis a könyvesboltok beszerzői

odamennek, kiválasztják a könyveket, amelyekre szükségük van, és elszállítják. Ha egyik pillanatról a másikra a Napkönyv Nagykereskedelmi Áruház helyébe lép az új kereskedelmi rendszer, vajon minden jelenlegi partner képes lesz, akár majd szintén egyik pillanatról a másikra átállni az új módszerre?

N. A.: – Szerintem igen. Az új rendszer felépítésében nagy szerepe van a tizenegy területi képviselőnek, akik az ország különböző részein laknak. Az ő feladatuk a kapcsolattartás a környezetükben működő könyvesboltokkal, illetve kezdetben a rendszerhez való csatlakozás megszervezése. Egy-egy képviselőkhöz mintegy másfél megyényi terület tartozik. A területükön levő boltoknak a csatlakozáshoz kedvező feltételekkel ajánljuk fel a szükséges technikai háttérrel, tehát a számítógépet, az internet-hozzáférést, és mindazokat a programokat, amelyek a működéshez szükségesek. A nagy könyvesboltok

még feljártak Budapestre beszerezni a könyveket, a kisebbek viszont már alig jutnak el ide, így longinkább a kis könyvesboltoknak lesz előnyére az új rendszer.

S. P. J.: – Hozzáteszem még, a tervezés során végig szempont volt, hogy semmiféle különleges, bonyolult program ehhez ne kelljen. Tehát ha valakinek megvan a legegyszerűbb böngésző programja, máris csatlakozni tud a rendszerhez. Ha valakinek ez a technikai háttér nem áll rendelkezésére, az internet szolgáltató odaadja a számítógépet, a programot havi részletfizetés fejében, és a részleteknek az összege már csupán a fuvar költségek csökkenésével is megtérül.

– A könyvkereskedelem alapsémája: a kiadó megjelenti a könyvet, átadja a nagykereskedőnek, akinek a közvetítésével eljut a könyvesboltokba, ahol a vásárló megveheti. Tulajdonképpen a Sunbooks Kft. új rendszere is erre a sémára épül fel. Tehát miben új, más mégis ez a rendszer?

N. A.: – Az új elem az, hogy az interneten a teljes készlet, ami a raktárunkban megtalálható, rajta lesz. Minden újdonságról, előkészületben lévő könyvről, a teljes készletről azonnal információhoz juthat a könyvkereskedő, és ha délig megrendel egy könyvet, az másnap már ott lesz a boltjában. Új elem az is, hogy ez a raktár „huszonnégy órán keresztül” lesz nyitva, hiszen a rendszer számítógépére éjjel-nappal lehet csatlakozni, így ha akarja, napközben a vevővel törődhet, és boltja zárása után kényelmesen intézheti a beszerzést. A kereskedő számára a teljes magyar könyvkiadalmat most szinte elérhetetlen, mert

sehol nem találja meg együtt az éppen forgalomban levő könyveket. Nálunk a teljes kínálatról információhoz juthat majd, mert azokat a kiadványokat is szerepeltetni akarjuk az adatbázisunkban, amelyek a Sunbooks Kft. rendszerében valamiért éppen nem kaphatók. A Sunbooks tulajdonképpen információ szolgáltatást is nyújt, és ez fontos, mert jelenleg éppen az információ az, amihez igen nehéz hozzáfutni.

S. P. J.: – Amit mi nagyon szeretnénk, az, hogy a könyvpiaci marketing fejlődjön, és ehhez az új rendszerrel mi nagyon sokat hozzá tudunk adni. Fogjuk tudni, az adatbázisunk és a kapcsolatrendszerünk miatt, hogy milyen újdonságok, akciók várhatók. Ezt azonnal a partnereinknek továbbadjuk. És még valami. Saját korábbi kiadói tapasztalatomból tudom, hogy milyen nehéz piaci információhoz jutni. Odaadtuk a könyvet bizományba, az bekerült egy fekete lyukba, aztán kaptunk valamikor egy fogyasztási jelentést, amiből csak azt nem tudtuk, hogy hol, mennyi, kinek... és hogy az egész igaz-e. Ebben a rendszerben a kiadó akár naponta pontosan láthatja, hogy melyik könyvesbolt mennyit vett egy hete, mennyi van nála most, tehát pontosan tudja mérni, hogy területenként, időszakonként, könyvesboltonként, boltlánconként hol van a könyve, mennyi fogyott, mennyi van a raktárban. Tehát a marketingmunkáját valódi tényekre tudja majd alapozni. Ami még nagyon fontos: eddig a könyvpiac kínálat hajtotta piac volt, most pedig itt a lehetőség, hogy átváltozzon kereslet hajtotta piaccá. Az, hogy minden könyv ott legyen az ország minden könyvesboltjában fizikailag, vagy azonnali szállításra megrendelhetően, az ennek a rendszernek a beindulásával rutinszerű, gépies bizonyosság lesz. Mi marad? Az, hogy jó volt-e a kiadás melletti döntés? Jól készítették-e a könyvet? Tisztességes marketingmunkát végeztek-e? Ez már mind a kiadó ügye. A rendszer lehetővé teszi a kiadónak, hogy minden energiájukat erre fordíthassák.

K.J.

A legnagyobb választék A LÍRA ÉS LANT RT. BOLTJAIBAN

Internet: www.lira.hu, E-mail: lira@lira.hu

SAKKÖNYVÁRUHÁZAK

Infotéka Könyvesbolt

1088 Budapest, Rákóczi út 27/b
Telefon/fax: 338-2739

E-mail: muszaki.konyvaruhaz@lira.hu

Iskolacentrum

1051 Budapest, Október 6. u. 9.
Telefon: 332-5595

Fax: 311-1876

Mediprint Könyvesbolt

1053 Budapest, Múzeum krt. 17.
Telefon: 317-4948, fax: 484-0023

E-mail: mediprint@lira.hu

Műszaki Könyvruház

1061 Budapest, Liszt Ferenc tér 9.
Hermész Díjas Könyvesbolt

Telefon: 342-0353

Fax: 342-1317

E-mail: muszaki.konyvaruhaz@lira.hu

Technika Könyvesbolt

1114 Budapest, Bartók Béla út 15.
Telefon/fax: 466-7008

MINDEN AMI ZENE

Kodály Zoltán Zeneműbolt,

Antikvárium és Hangszerbolt

1053 Budapest, Múzeum krt. 21.
Telefon/fax: 317-3347

E-mail: kodaly@lira.hu

Rózsavölgyi és Társa Zeneműbolt

Hermész Díjas zenemű- és könyvesbolt

1052 Budapest, Szervita tér 5.

Telefon: 318-3312,

fax: 318-3500

E-mail: rozsavolgyi@lira.hu

MAGVETŐ HÁLÓZAT

3300 Eger

Bajcsy-Zs. u. 2.

Telefon/fax: 36/312-039

9021 Győr

Arany János u. 3.

Telefon/fax: 96/319-760

2000 Szentendre

Fő tér 5.

Hermész Díjas könyvesbolt

Telefon/fax: 26/311-245

3900 Szerencs

Rákóczi út 82.

Telefon: 60/306-791,

fax: 47/362-631

FÓKUSZ KÖNYVÁRUHÁZAK

1072 Budapest, Rákóczi út 14.

Hermész Díjas könyvesbolt

Telefon: 268-1103,

fax: 267-9789

E-mail: fokusz.budapest@lira.hu

4026 Debrecen

Hunyadi u. 8-10.

Hermész Díjas Könyvesbolt

Telefon: 52/ 322-237

Fax: 52/416-091

E-mail: fokusz.debrecen@lira.hu

3530 Miskolc

Széchenyi u. 7.

Telefon/fax: 46/348-496

E-mail: fokusz.miskolc@lira.hu

7620 Pécs

Jókai u. 25.

Hermész Díjas könyvesbolt

Telefon: 72/312-825,

fax: 72/314-988

E-mail: fokusz.pecs@lira.hu

6720 Szeged

Tisza L. krt. 34.

Hermész Díjas könyvesbolt

Telefon/fax: 62/420-624

E-mail: fokusz.szeged@lira.hu

k ö n y v á r u h á z

www.fokuszonline.hu

e-mail: info@fokuszonline.hu

kék szám: 06-40-FOKUSZ (365879)

Munkát keres

Tapasztalt műszaki szerkesztő munkát keres. Könyvek szerkesztésében, előkészítésében, nyomdai előállításában és országos terjesztésében nagy gyakorlattal. Érdeklődni a szerkesztőségben.

A Hét Krajcár Kiadó ajánlatai

Cím: 1062 Budapest, Bajza u. 18. T.: 34-28-146, fax: 32-13-419

Varga Domokos: *Édesanyám sok szép szava (Kis magyar századelő)*

A hajdani Magyar Mariska öt évvel halála után, századik születésnapja éjjelén vall író fiának gyerek- és lánykoráról, egészen a nászéjszakájáig. Szellemárnyként már nem köti se tapintat, se szégyen: nyíltan beszélhet a múlt századelő karnyújtásnyi közelségbe hozott magyar kisvárosáról, s benne családjáról, önmagáról. Varázslatosan valóságos és izgalmas könyv ez, úgyszólván letehetetlen.

A/5-ös formátum, kartonborító, 256 oldal, 1180 Ft

Bárány Tamás: *Zsibvásár*

E kötet félperceseit Márai Sándor Füves-könyvének darabjaihoz és Örkény István egyperces novelláihoz hasonlíthatjuk. Meglepő és megkapó szemlélet, mélység és magasság, komolyság meg játékoság, s hozzá frappáns szellemesség jellemzi a három ciklus kilencven kurta írásművét. A kifogyhatatlan érdeklődésű író gazdag panorámát tár olvasói elé a szocializmusnak becézett államkapitalizmusról, a rendszerváltás, majd a polgári berendezkedés idejéből.

A/5-ös formátum, kartonborító, 152 oldal, 780 Ft

Hendi Péter: *Rekviem egy jogászért*

Élvezetes, irodalmi értékű olvasmány az inkább csak Nyugaton ismert Hendi Péter első hazai kötete. Tér- és időbeli utazásra invitálja olvasóit. A hatvanas évek világának virtuális ábrázolása után a szerző Göteborgból, Münchenből és Genfből térképezi fel, való, elképzelt és abszurd elemek felhasználásával, a mindig Magyarországra visszavezető emlékeit.

A/5-ös formátum, keményítáblás borító, 336 oldal, 1200 Ft

Ottlik Tivadar: *Túszul ejtett sóhajtások*

A török, német, ruszki horda /mi megmaradt, azt mind széthordta./ Jön sok pénz, ára is jön számos/ de a magyar megint napszámos./ Új úr, új ár, jön-jön új horda... – sóhajt *Széttördelt haza* című versében, reménytelenül-reménykedve a költő. Nem túlvilági mennyországra, hanem evilági feltámadásra, a magyar nép boldogabb mindennapi életére vágyakozik második kötete verseiben Ottlik Tivadar, (civilben „leszerelt” katonatiszt).

A/5-ös formátum, kartonborító, 108 oldal, 720 Ft

DEBRECENI EGYETEM KOSSUTH EGYETEMI KIADÓ

ÜNNEPI KÖNYVHETI AJÁNLATUNK

Csoóri Sándor: *A jövő szökevénye*

A most hetvenéves Csoóri Sándor előtt tiszteleg a kiadó gyűjteményes kötetének kiadásával.

Terjedelem: 628 oldal, B/5, kötött, ára: 1600 Ft

In honorem Tamás Attila

Az irodalomtörténész 70. születésnapja alkalmából összeállított kötet.

Terjedelem: 480 oldal, B/5, kötött, ára: 1000 Ft

Nemzetiségi magyar irodalmak az ezredvégen

Csokonai Könyvtár-sorozat, 20. kötet.

Tanulmányok, pályaképek, műelemzések.

Terjedelem: 564 oldal, A/5, fűzött, ára: 750 Ft

Nagy Gáspár: *Szabadrabok*

Egybegyűjtött versek, 3. kiadás

Terjedelem: 532 oldal, B/5, fűzött, ára: 1300 Ft

Kiadványaink megrendelhetők a kiadóban

4010 Debrecen, Egyetem tér 1.

Tel.: 52/512-900/2583, 2584, fax: 2583

Megjelent könyvek

2000. április 21–május 4.

A

- Achs Károlyné:** Az Ormánság szerelme. Írások Kiss Gézárol. Pro Pannonia. (Pannónia könyvek)
ISBN: 963-9079-45-6 kötött: 990 Ft
- A ház tovább épül.** Animula K. – M. Pszichodráma Egyes. – Pszichodráma Int. Európáéet M. Egyes. (Pszichodráma a gyakorlatban 4.)
ISBN: 963-408-151-7 fűzött: 1100 Ft
- A kérdéses civilizáció.** Helikon – Korridor.
ISBN: 963-208-648-1 fűzött: 1400 Ft
- A közigazgatási eljárás szabályai.** Kommentár a gyakorlat számára. HVG-ORAC
ISBN: 963-8213-19-1 fűzött: 15008 Ft
- André, Christophe:** A felélnökség. Osiris. (Osiris zsebkönyvtár)
ISBN: 963-379-752-7 kötött: 1500 Ft
- Antalfy István:** Április bolondja. [Mesék, gyermekversek és fordítások]. Háziny., ISBN: 963-86000-2-0 fűzött: 650 Ft
- A pszichodráma csoport.** Válogatás a hazai szakirodalomból. Animula K. (Sorozat a csoportról 3.)
ISBN: 963-408-163-0 fűzött: 1380 Ft
- A táplálkozás egészségkönyve**
Kossuth.
ISBN: 963-09-4103-1 kötött: 4500 Ft
- A társadalmi traumatizáció hatásai és pszichoterápiájának tapasztalatai.** Konferencia: Budapest, 1998. november 13–15., Animula K.
ISBN: 963-408-132-0 fűzött: 1380 Ft
- A természet romlása, a romlás természete.** Magyarország. Föld Napja Alapítvány.
ISBN: 963-00-2923-5 fűzött: 1000 Ft
- Az értékpapírtörvény:** 2.sz. pótlapcsomag. Kommentár a gyakorlat számára. Budapest, HVG-ORAC.
ISBN: 963-9203-12-2 fűzött: 1568 Ft

B

- Bábosik István:** A nevelés elmélete és gyakorlata. [Egyetemi-főiskolai tankönyv]. 2. kiad., Nemz. Tankvk.
ISBN: 963-19-0918-2 fűzött: 1568 Ft
- Bajomi-Lázár Péter:** Közzolgálati rádiózás Nyugat-Európában. Új Mandátum. Membrán könyvek 6.)

- ISBN: 963-9158-74-7 fűzött: 1200 Ft
- Bálint Éva, V.:** Kövek és kavicsok. Filum.
ISBN: 963-8347-80-5 fűzött: 990 Ft
- Bálint Mihály:** Elsődleges szeretet és pszichoanalitikus technika. 2. Animula K. (A pszichoterápia klasszikusai)
ISBN: 963-408-118 fűzött:
- Bálint Mihály:** Elsődleges szeretet és pszichoanalitikus technika. 1. Animula K. (A pszichoterápia klasszikusai)
ISBN: 963-408-117 fűzött: 2400 Ft (1-2.)
- Baron-Cohen, Simon – Bolton, Patrick:** Autizmus. Osiris. (Osiris zsebkönyvtár)
ISBN: 963-379-751-9 kötött: 1500 Ft
- Basara, Svetislav:** Feljegyzések a biciklistákról. Regény. JAK – Osiris. (JAK világirodalmi sorozat)
ISBN: 963-379-825-6 kötött: 1500 Ft
- Bendetz Mór:** A grafológia könyve. Szukits. (Grafológia-sorozat)
ISBN: 963-9278-24-6 fűzött: 890 Ft
- Bendetz Mór:** Grafológia a gyakorlatban. Írásaelemzés mindenkinek. Szukits. (Grafológia-sorozat)
ISBN: 963-9278-26-2 fűzött: 990 Ft
- Bennet, E. A.:** Az igazi Jung. Animula Egyes.
ISBN: 963-408-119-3 fűzött: 1260 Ft
- Berne, Eric:** Emberi játszmák. 5. kiad. Háttér. (Lélekkontroll)
ISBN: 963-8128-72-0 fűzött: 798 Ft
- Borszékíné Rétháti Ágnes:** Az én reformkonyhám. 3. bőv., jav. kiad. Gladiátor. (A hagyományos és mai magyar konyha szakácskönyvei 2.)
ISBN: 963-8043-43-1 kötött: 990 Ft
- Bradley, Neil:** Az XML-kézikönyv. Szak K. ISBN: 963-9131-21-0 fűzött: 5900 Ft
- Breuer, Hans:** Atlasz. 6. Kémia. 2. jav. kiad., Athenaeum.
ISBN: 963-9261-24-6 kötött: 3980 Ft
- Brunton, Paul:** A Himalája titkai. Szukits. ISBN: 963-9278-27-0 fűzött: 1090 Ft
- Brunton, Paul:** Egyiptom titkai. Szukits. ISBN: 963-9278-25-4 fűzött: 1090 Ft
- Buda Béla:** A pszichoterápia alapkérdései. Kapcsolat és kommunikáció a pszichoterápiában: válogatott tanulmányok. 2., bőv. kiad., Orsz. Alkohológiai Int. – Ter. Ált. Megelőző Addiktológiai Szakgondozásért Alapítvány.
ISBN: 963-03-9302-6 fűzött: 1680 Ft
- Budapest és környéke.** Nagy-Budapest, 88 Budapest környéki település, 73 bu-

- dapesti lakótelep, 4 budapesti temető térképével: atlasz = atlas = atlas M. 1:20 000. Cartographia.
ISBN: 963-352-248-X CM fűzött: 2400 Ft
- Budó Ágoston:** Kísérleti fizika. 1. köt. Mechanika, hangtan, hőtán. 15. kiad.
ISBN: 963-19-0865-8 kötött: 2561 Ft

C

- Capuzzo, Michael – Capuzzo, Teresa Banik:** Megható macskatörténetek. Novella.
ISBN: 963-7953-34-5 kötött: 1290 Ft
- Casement, Patrick:** Páciensektől tanulva. Animula Egyes.
ISBN: 963-408-123-1 fűzött: 1450 Ft
- Chevallier, Andrew:** Hypericum. A természetes antidepresszáns és sokoldalú gyógyír. Józsefvárosi Műhely. (A természet orvosságai)
ISBN: 963-9134-31-7 fűzött: 1250 Ft
- Christie, Agatha:** Távol telt téled tavaszom. HungaLibri. (Hunga-könyvek)
ISBN: 963-9021-85-7 fűzött: 998 Ft
- Connelly, Michael:** Fekete hang. J.LX.
ISBN: 963-9134-31-7 fűzött: 1180 Ft
- Croissant, Jo:** A test a szépség temploma. Boldogság Katolikus Közösség.
ISBN: 963-00-2449-7 fűzött: 690 Ft
- Cunemoto Jamamoto:** Hagakure. A szamurájok kódexe. Szenzár. (Harcosok ösvényén)
ISBN: 963-85971-6-X kötött: 2700 Ft
- Cushing, George F.:** The passionate outsider. Studies on Hungarian literature. Corvina.
ISBN: 963-13-4818-0 fűzött: 2500 Ft
- Czellár Katalin:** Élők, holtak, istenek háza. Filum.
ISBN: 963-8347-83-X kötött: 1200 Ft

CS

- Családi patika 2000.** Gyógyszerismeret mindenkinél. K.u.K. K.
ISBN: 963-9173-46-0 kötött: 980 Ft
- Csongrád megye.** Térkép. Map. Karte. M. 1:125 000. Fibrás-Térkép Stúdió.
ISBN: 963-00-2554-X fűzött: 800 Ft
- Csongrád megye turisztikai kalauz és térkép.** Fibrás-Térkép Stúdió.
ISBN: 963-00-2554-X fűzött: 800 Ft
- Csorba Piroska:** A kesztyű. Stílusgyakorlatok. Szeptember K.

- ISBN: 963-85429-0-X fűzött: 590 Ft
- Csorba Piroska:** Az én tankönyvem. 2. A vers. Szeptember K.
ISBN: 963-04-1904-1 fűzött: 990 Ft
- Csorba Piroska:** Az én tankönyvem. 3. Műnemek és műfajok. Szeptember K.
ISBN: 963-04-1904-1 fűzött: 1500 Ft
- Csorba Piroska:** Csokolom, jól megnőttem! Szeptember K.
ISBN: 963-85429-3-4 fűzött: 590 Ft
- Csorba Piroska:** Irodalomtörténet. 1. A kezdetektől a 19. század második feléig. Szeptember K.
ISBN: 963-85429-2-6 fűzött: 1200 Ft (1 – 2.)
- Csorba Piroska:** Irodalomtörténet. 2. A 19. sz. második felétől napjainkig. Szeptember K.
ISBN: 963-85429-2-6 fűzött:
- Csorba Piroska:** Segítség, felnövök! Szeptember K.
ISBN: 963-85429-2-4 fűzött: 590 Ft
- Csorba Simon:** Hogyan. Animula Egyes.
ISBN: 963-408-130-4 fűzött: 1200 Ft
- Csuday Jenő – Schönherr Gyula:** Nagy kedves világtörténet. 6. köt. A középkor. 3. rész. A középkori intézmények bomlása és a renaissance. Hasonmás kiad. Babits K.
ISBN: 963-9272-10-8 kötött: 4000 Ft

D

- Darvasi László:** Szerezni egy nőt. Háborús novellák. Jelenkor.
ISBN: 963-676-230-9 kötött: 1200 Ft
- Defoe, Daniel:** Bob kapitány. Mágus. (Könyvfalók könyvtára)
ISBN: 963-8278-77-3 fűzött: 550 Ft
- Donászy Ferenc:** Egy magyar diák élete Mátyás király korában. Korona. (Történelem – irodalom – ifjúság)
ISBN: 963-9191-54-X kötött: 1190 Ft
- Draper, Ros – Gower, Myrna – Huffington, Clare:** Családterápiás oktatókönyv. Animula K.
ISBN: 963-408-178-9 fűzött: 1450 Ft
- Dufka, Jaroslav:** Fűtési módok házbán, lakásban. Cser K. (Mestermunka)
ISBN: 963-9003-78-6 fűzött: 1494 Ft
- Eckhart Ferenc:** Magyar alkotmány- és jogtörténet. Osiris. (Millenniumi magyar történelem.)

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

Kedves Olvasónk!

Azt javasoljuk Önnek: fizessen elő lapunkra! Sokféle terjesztési módszert kipróbáltunk, és meg kellett állapítanunk, hogy egyik sem vetekszik az előfizetés módszerével, mert az előfizetés – a legkényelmesebb, ugyanis a kézbesítő az Ön otthonába juttatja el a lapot, – a leggyorsabb, mert a megjelenő lapszámokat az árusítás megkezdésével egyidejűleg kapja kézhez,

MEGRENDELÉS

Megrendelem a Könyvetet 1 évre 2880 Ft előfizetési díjért. Kérem, küldjenek postai csekket az előfizetési díj befizetéséhez.

NÉV.....

CÍM.....

– a legbiztosabb, mert véletlenül sem marad ki egy lapszám a sorozatból,

– a legkedvezőbb, mert az előfizetők kedvezményes áron kapja a lapot.

Sokat emlegetett adat, hogy Magyarországon évente kb. 9000 különböző könyv jelenik meg, a tankönyveket nem számítva, de nem mindenki gondol bele abba, hogy ez átlagosan óránként egy, napi 24, heti 168 könyv megjelenését jelenti. Nagyon nagy szám ez, ennyi könyvújdonosság között az eligazodás már nem lehetséges segítség nélkül, és ez a segítség a Könyvhét. Legyen Ön is rendszeres olvasónk, barátunk, előfizetőnk, fizesse elő lapunkat, hogy naprakészen tájékozott lehessen a kulturális élet egy jelentős területén, a könyvek világában.

A Könyvetet megrendelheti a szerkesztőség címén:

1114 Budapest, Kanizsai utca 41. levélben vagy az itt található kitöltött, kivágott megrendelőszelvényen, vagy faxon a 466-0703 telefonszámon.

Az Ab Ovo Kiadó könyvheti könyvei

Batu Attila: Mona Lisa bajusza

kisregények, 1350 Ft

A Mona Lisa bajusza regényes monográfia a századelő zajos művészeti irányzatáról, a szürrealizmusról, és Marcel Duchamp-ról, meg a híres Mona Lisa-persziflázsról. Gyilkos humor, egészséges önirónia jellemzi ezeket az írásokat.

Efraim Kishon: Kész színház

karcolatok, Hideg János fordítása, 1600 Ft

A szerzőről nem tudható bizonyosan: a színház belső (mondhatni, belterjes) világát vagy a nézőket ismeri-e jobban. Mindenesetre jelen írásaiból világosan kiderül, mindkettőről eleget tud ahhoz, hogy megszokott csufondáros stílusában leszedje a keresztvizet erről a különös intézményről.

Tandori Dezső: Kődös Iker

novellák, 1600 Ft

A szerző ezúttal megindítóan őszinte, drámai erejű rövidebb írásokat és hangjátékokat (irgalmatlan történeteket – amint ő fogalmaz –) kínál olvasóinak. Apró napi – főleg gondolati – helyzetjelentések gazdagítják az anyagot. Az írásművek jól példázzák Tandori senkiéhez sem hasonlítható, némiképp szabad asszociációs, mégis a való világ eseményeire épülő művészetét.

Kertész Ákos: A tisztesség ára

regény, 1600 Ft

Lényegében a Fenyő-gyilkosság története, írói ötletekkel kiegészítve. A cselekmény fontos mozzanata, hogy a nyomozást roma rendőrtiszt vezeti, így a magyar cigányság kérdése – főleg a rendőrség, a bűnözés szempontjából – válik hangsúlyossá a regényben.

Jorge Semprun: Tündöklő nyaraink gyors tüze...

emlékirat, Szoboszlai Margit fordítása, 1600 Ft

A szerző ezúttal kamaszkorára emlékezik vissza, a címben szereplő Baudelaire-sor jegyében. Elmeséli a spanyol polgárháború miatti száműzetés keserves időszakát, az első franciaországi élményeket, a Párizssal, a francia nyelvvel, irodalommal, a nőkkkel való ismerkedés, a férfivá érés izgalmas időszakát.

Szécsi Magda: Pogány tűz

meseregény, 1100 Ft

Szécsi Magda könyve izgalmas cselekményű, költői képekben bővelkedő írás. Gyermeknek és felnőtteknek egyaránt tanulságos a történet, mely a szeretet és a szerelem erejét mutatja be a romboló, értelmetlen gonoszszággal szemben.

A könyvek megrendelhetők:
Ab Ovo Kiadó 1399 Budapest, Pf. 701/278
Telefon: 329-0306

A Széphalom Könyvműhely kínálatából

A magyar irodalom
évkönyve, 1999
(Szerkeszti
Buda Attila)
1400 Ft

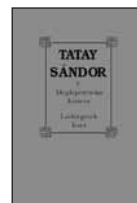
Kiss Benedek –
Mezey Katalin –
Utassy József:
Furcsa világ
(gyermekversek)
Rényi Krisztina
illusztrációival, 980 Ft

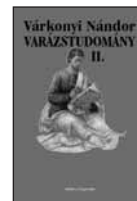
Lakatos Menyhért:
Füstös képek
(regény)
1790 Ft

Jókai Anna:
4447
**Tartozik
és követel**
(életműkiadás)
2200 Ft

Tatay Sándor:
**Meglepetéseim könyve –
Lődörgések kora**
(két önéletrajzi regény
az életműsorozat
első kötete)
1690 Ft

Várkonyi Nándor:
Varázstudomány, II.
– A rejtett ember –
3500 Ft

Széphalom Könyvműhely
1068 Budapest, Városligeti fasor 38. Tel./fax: 351-0593

A Kávé Kiadó könyvheti ajánlata

Péterfi András
Szivarfüst és régi mesék

Regény a kilencvenes évek egyetemistáiról.

Készülünk az Ünnepi Könyvhétre!

REQUIEM ÉS BÚCSÚ

Egy kötetbe kapcsolva jelenik meg a Requiem egy hadseregért és a Búcsúpillantás című sikerkönyvek, más, e témakörhöz kapcsolódó tanulmányokkal együtt.

Ára: 2300 Ft

DRÓTMESÉK

A MATÁV telefonos meseszolgálatának archívumából
Válogatás magyar mesékből CD megjelenéssel együtt.

Ára: 2700 Ft

HOMMAGE Á TANÁR ÚR

A 75 éves Nemeskürty Istvánt köszöntik barátai, művészek, tanítványok, ismert közéleti személyiségek.

Ára: 2000 Ft

A kötetek megvásárolhatók az ismert fővárosi könyvesboltokban.

Szabad Tér Kiadó

1525 Budapest, Pf. 95, Tel./fax: 3560-998, E-mail: open.air.theater@mail.datanet.hu

Pézenes István – Lencz László: Az anesztéziológia és intenzív terápia tankönyve. 3. átd. kiad. Semmelweis. ISBN: 963-9214-11-6 kötet: 3700 Ft

Pénzügyi-gazdasági iratmintatár, 2000. Adó- és vámlejárás iratmintái. Unió. ISBN: 963-388-296-6 fűzött: 5376 Ft

Philippe, Jacques: Keresd a békét, és járj a nyomában! A szív békéje. 3. kiad. Nyolc Boldogság Katolikus Közösség. ISBN: 963-00-2448-9 fűzött: 350 Ft

Polgári eljárásjog: kommentár a gyakorlat számára: 9. pótlap. HVG-ORAC. ISBN: 963-8213-08-6 fűzött: 9990 Ft

Pálffy Géza: Európa védelmében. Hadi-térképészet a Habsburg Birodalom magyarországi határvidékén a 16–17. században. 2. jav. kiad. Jókai Vár. Kvt. ISBN: 963-03-9480-4 fűzött: 1667 Ft

Pszichoanalízis és kultúra. Magyar Pszichoanalitikus Egyesület 1998. évi konferenciája. Animula K. – MPE. ISBN: 963-408-156-8 fűzött: 1380 Ft

Pszichológiai vademecum. 1. kötet. Elmélet, módszertan. Animula K. fűzött: 2000 Ft

Pszichológiai vademecum. 2. Képzés, kutatás, alkalmazás, esetismertetések. Animula K. fűzött:

R

Radnóti Miklós: Foamy sky. The major poems of Miklós Radnóti. Bilingual ed., Corvina. ISBN: 963-13-4902-0 fűzött: 2000 Ft

Reboul, Anne – Moeschler, Jacques: A társalgás cselei. Bevezetés a pragmatikába. Budapest, Osiris, 2000. (Osiris zsebkönyvtár) ISBN: 963-379-701-2 kötet: 1500 Ft

Riskó Ágnes: A test, a lélek és a daganat. Bevezetés az onkopszichológiába. Animula K. ISBN: 963-408-128-2 fűzött: 1380 Ft

Romhányi József: Mézga Aladár különös kalandjai. Móra. (Delfin 2000) ISBN: 963-11-7544-8 fűzött: 898 Ft

Roznár József: Kaufbeuren 1/[3] Lehrhandbuch. ISBN: 963-550-303-2 fűzött: 1998 Ft az Arbeit-sheft-tel

Roznár József: Kaufbeuren .1/[1.] Kursbuch. [S.1.]. ISBN: 963-550-303-2 fűzött: 1998 Ft az Arbeit-sheft-tel

Roznár József: Kaufbeuren 1/[2.] Arbeit-sheft. fűzött: 1998 Ft az Kursbuch-hal

S

Salvatore, R. A.: A démon visszatér. Szukits. ISBN: 963-9278-23-8 fűzött: 890 Ft

Sándor Iván: Shakespeare, Madách, Proust. A születő és veszendő személyiség nyomában. Krónika Nova. (Eszék – irodalomról) ISBN: 963-9128-46-5 fűzött: 780 Ft

Sándoré Kriszt Éva: Piacgazdasági hatások, döntéshozatal. Kis- és középvállalkozások gazdasági tevékenységének elemzése lehetőségei statisztikai módszertani eszközökkel. KSH Kvt. és Dok. Szolg. (Statisztikai módszerek, témadokumentáció 23.) ISBN: 963-215-319-7 fűzött: 2500 Ft

Schaffhauser Ferenc: A nevelés alanyi feltelei. Telosz. ISBN: 963-8458-20-8 fűzött: 1288 Ft

Schmidt Egon: Kócsagok birodalma. A Velencei-tó állatvilága. 2. átd. kiad. , DNM K. ISBN: 963-85843-6-X kötet: 1800 Ft

Sárvári György: Metalépés. Hermeneutika-mélylélektan-rendszerszemlélet: integratív paradigma a tapasztalati tanulás értelmezési-megértési folyamatához. Animula K. ISBN: 963-408-129-0 fűzött: 1200 Ft

Schnitzler, Arthur: Tágra zárt szemek. Álomnovella. Kalligram. ISBN: 80-7149-333-3 fűzött: 1190 Ft

Schwartz, Daylle Deanna: Minden férfi disznó, amíg másnak nem bizonyul. Használati utasítás férfiakhoz. Alexandra. ISBN: 963-367-601-0 kötet: 1190 Ft

Sharpe, Michael: Sugárhajtású harci repülőgépek. Gabo. ISBN: 963-9237-01-9 kötet: 3500 Ft

Siófok Fürdő 100 éve a városává avatásig. Vár. Kvt. fűzött: 1200 Ft

Soros Feri: A világ legjobb regénye. Ber-man Books. ISBN: 963-86055-0-2 fűzött: 1850 Ft

Steel, Danielle: Keresztutak. 3. kiad. Maecenas Kvt. ISBN: 963-9025-95-X fűzött: 650 Ft

Suteev, Vladimir Grigorjevic: Vidám mesék. 8. kiad., Móra. ISBN: 963-11-7540-5 kötet: 1298 Ft

Symington, Joan – Symington, Neville: Alfred Bion klinikai munkássága. Animula K. (A pszichoterápia klasszikusai) ISBN: 963-408-115 fűzött: 2160 Ft

SZ

Szárszó Budapest: Előadások Németh László életművéről 1999. szeptember 25-én. Püski – Szárszó Barátok Kör. ISBN: 963-9188-72-7 fűzött: 560 Ft

Szarvas Ferenc – Csanád Miklós: A belgyógyászati fizikális diagnosztika alapjai. Egyetemi tankönyv. 2. átd. kiad. Semmelweis. ISBN: 963-9214-07-8 kötet: 2100 Ft

Szász László: Egy szerencsés kelet-európai. Székely János. Új Mandátum. ISBN: 963-9158-80-1 fűzött: 1580 Ft

168 óra: közéleti hetilap. A 168 óra 1990-es évfolyamának reprint kiadása. (2. évf. (1990. jan./dec.) Telegraf. fűzött: 680 Ft

Szeged: városatlás = city atlas = Stadttlas = atlas de la cité = atlas grada: a városrészek részletes térképe. Fírbs. ISBN: 963-03-6485-9 fűzött: 2000 Ft

Székely, Edmond Bordeaux: A börtölés esszéi. Tudománya és a mértékletesség művésze. Útmutató a megújulás-hoz egészségben és betegségben. Living Earth – Élő Föld K. ISBN: 963-03-9846-X fűzött: 1250 Ft

Székely, Edmond Bordeaux: Tudományos vegetariánizmus. Irányutató az organikus, ökológiai táplálkozáshoz. Living Earth – Élő Föld K. (E. B. Székely könyvek 6.) ISBN: 963-03-9847-8 fűzött: 1250 Ft

Szeiftpszichológia. A Kohut utáni fejlődés. Animula K. ISBN: 963-408-122-3 fűzött: 1750 Ft

Szociálpedagógia. Szöveggyűjtemény. Osiris. (Osiris tankönyvek) ISBN: 963-379-687-3 kötet: 2680 Ft

T

Takács György: Jogászok – latinul. HVG-ORAC. ISBN: 963-9203-45-9 fűzött: 4704 Ft

Takács Péter: Nehéz jogi esetek. Jogelmélet és jogász érvelés. Napvilág. ISBN: 963-9082-51-1 fűzött: 2100 Ft

Teleki Pál: Válogatott politikai írók és beszédek. Osiris. (Millenniumi magyar történelem.) ISBN: 963-379-787-X kötet: 2480 Ft

Tényi Tamás: A pszichodinamikus pszichiátia a legújabb pszichoanalitikus eredmények tükrében. Animula K. ISBN: 963-408-176-2 fűzött: 1080 Ft

Thorne, B. Michael – Henley, Tracy B.: A pszichológia története. Kapcsolatok és összefüggések. Glória. ISBN: 963-379-787-X kötet: 4980 Ft

Törteli Gabriella: Szívműködés. Megvilágosodás vagy tudathasadás. Szerző. ISBN: 963-640-438-0 fűzött: 895 Ft

Tóth János: Szentpéterfa. Egy nemzetiségi település szociológiai és történeti képe. Lucidus. (Kisebbségkutatás könyvek) ISBN: 963-85954-2-6 fűzött: 1500 Ft

U

Ugrenóvi, Dubravka: A feltétel nélküli kapitálció múzeuma. Európa. ISBN: 963-07-6714-7 kötet: 1500 Ft

Útkeresés és integráció. Válogatás a határon túli magyar érdekvédelmi szervezetek dokumentumaiból, 1989–1999. Teleki L. Alapítvány. (A magyarsággutató könyvtára 24.) ISBN: 963-00-2580-9 kötet: 2990 Ft

V

Vajda Gábor: Visszaidegenedés. Polemikus írók. Püski. ISBN: 963-9188-51-4 fűzött: 750 Ft

Varga István, Cs.: Szent művészet. 2. Tanulmányok költészetünk szakrális vonulatából. Bp., Magyarországiért, Édes Hazánkért K. Xénia ISBN: 963-85170-0-X fűzött: 1600 Ft

Veér András – Erőss László: Fortuna szerkerén.... Szerencsejáték-kultúra a magyar társadalomban és a játékszenvedély-betegség. Animula K. ISBN: 963-408-174-6 fűzött: 1450 Ft

Vég Antal: Fehérgyarmat tangót jár. Regény: trilógia 3. rész. Szerző. ISBN: 963-640-511-5 fűzött: 980 Ft

Vég Oszkár: A hatalom árnyékában 1957/1990. Hihető és hihetetlen történetek a Kádár-rendszerben. General Press. ISBN: 963-9076-94-5 fűzött: 600 Ft

Veress Márton: Az Északi-Bakony fedett karsztja. Zirc, Bakonyi Termud. Múz.(A Bakony természettudományi kutatásának eredményei 23.) ISBN: 963-03-8428-0 fűzött: 1900 Ft

Veress Márton: Covered karst evolution in

the Northern Bakony mountains, W-Hungary. Zirc, Nat. Hist. Mus. of Bakony Mountains. (A Bakony természettudományi kutatásának eredményei 23.) fűzött: 2000 Ft

Vikár György: Az ifjúkor válságai. 2., bőv. kiad., Animula K. ISBN: 963-408-131-2 fűzött: 1740 Ft

Világtörténet. 1. Az első civilizációk. A kezdetektől i.e. 970-ig. Új Ex Libris. ISBN: 963-9031-61-5 kötet: 5690 Ft

Vojnits András: Afrika. Az Atlasztól Fokföldig. Kossuth. (Kontinensről kontinensre) ISBN: 963-09-4148-1 kötet: 5990 Ft

Vörösmarty Mihály: Vörösmarty-breviáriam. Scolar. ISBN: 963-9193-28-3 kötet: 1490 Ft

W

Watson, Jude: Jedi-növendék. 2. Sötét vetélytárs. ISBN: 963-627-352-9 fűzött: 598 Ft

Weiss János: Mi a romantika? Filozófiai tanulmányok. Jelenkor. (Dianoia sorozat) ISBN: 963-676-222-8 fűzött: 1800 Ft

Wikström, Owe: A kifürkészhetetlen ember. Létkérdések, pszichoterápia és lelképáztatás. Animula K. ISBN: 963-408-177-0 fűzött: 1980 Ft

Wilder, Laura Ingalls: A farm, ahol élünk. Mágus. (Könyvfalók könyvtára 13.) ISBN: 963-8278-76-5 fűzött: 598 Ft

Wilder, Laura Ingalls: Erdei kunyhó. Mágus. (Könyvfalók könyvtára 9.) ISBN: 963-8278-38-2 fűzött: 498 Ft

Williams, Donna: Lételenül. Egy autista nő naplója. Animula Egyes. ISBN: 963-408-120-7 fűzött: 1260 Ft

Wolverton, Dave: Jedi-növendék. 1. Az ébredő erő. Egmont Hungary. ISBN: 963-627-353-7 fűzött: 598 Ft

Z

Zakar Edit: Az ősznek asszonya. [Versek]. Orpheusz Kvt. ISBN: 963-9101-66-4 fűzött: 980 Ft

Az összeállítás a Könyvtárellátó Közhatalnok Társaság információs rendszerére alapján készült. A felsorolt könyveket a Könyvtárellátó már felajánlotta megvásárlásra a könyvtáraknak, ill. megrendelhető a társaság home lapján (www.kello.hu).

A Sunbooks Kft. kereskedelmi partnereinek köre folyamatosan bővül: jelenleg több, mint 500 kiadóval és több, mint 600 vevővel (könyvesboltok, hipermarketek, könyvtárak, iskolák) állunk közvetlen kapcsolatban. Kizárólagos terjesztői vagyunk többek között a Park, Passage, Korona, Argumentum, Belvárosi, Edusoft, Klisé, Múlt és Jövő, Nyik-ki, Szaru és Pata, Szarvas András Térképészeti Ügynökség, Útmutató, Zaj-Zone kiadóknak.

Új exkluzív partnerünk a Bastei Budapest Kiadó.

Változatlan körülmények között várjuk a kereskedőket Napkönyv Nagykereskedelmi Áruházunkban, ahol 1200 nm-en 12000 címből válogathatnak Újdonság: az Officina 96 Kiadó könyveinek teljes választéka beszerezhető nálunk.

Sunbooks Kft.
Napkönyv Nagykereskedelmi Áruház
1158 Budapest, Késmárk u. 9.
Tel.: 417-3438, 417-3439
Fax: 417-3441
Nyitva tartás: H: 8-16 h, K-Cs: 7-17 h, P: 8-14 h

A 2000 nyarán induló internet alapú könyvkereskedelmi rendszerünkéről információt a következő címen kérhet:

Sunbooks Kft.
Igazgatóság, Kereskedelmi és Marketing csoport
1137 Budapest, Szent István krt. 18. I. em.
Tel.: 452-1770 Fax: 452-1771, 452-1701
E-mail: sunbooks@matavnet.hu

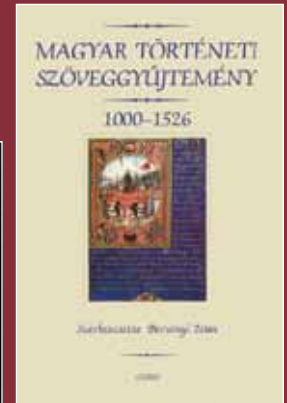
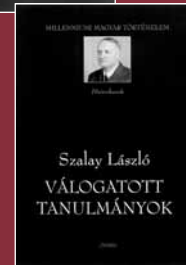
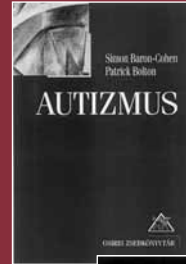
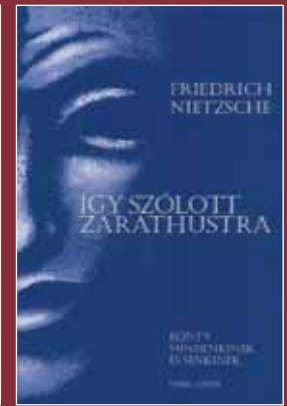
Egyeztessen időpontot kiadói menedzsereinkkel vagy területi képviselőinkkel!

Várjuk Önt a Könyvhétén is! – Újdonságokkal, dedikálásokkal

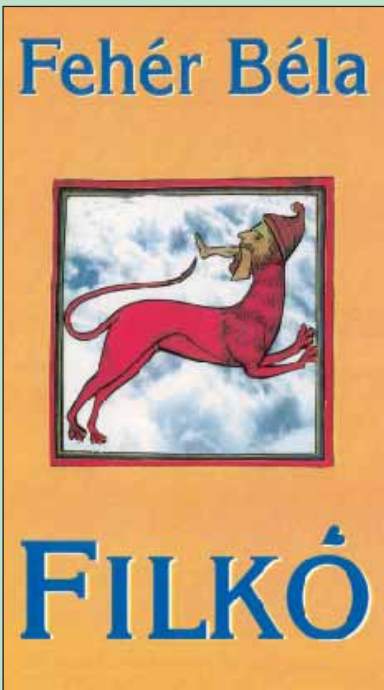
Az Osiris Kiadó újdonságai

Háy Éva: *A barikád mindkét oldalán* 1580 Ft
 Koestler: *Érkezés és indulás* 1780 Ft
 Rad: *Az Oszövetség teológiája I. k.* 2480 Ft
 Nietzsche: *Így szólott Zarathustra* 2800 Ft
 Kozma Tamás–Tomasz Gábor:
Bevezetés a szociálpedagógiába 2680 Ft
 Kosáry Domokos: *Bevezetés Magyarország történetének forrásaiba és irodalmába* 2980 Ft
 Romsics Ignác (szerk.):
Magyar történeti szövegyűjtemény I–II. 1914–1999, 5200 Ft
 Für Lajos: *A berceli zenebona, 1784* 1680 Ft
 Eckhart Ferenc: *Magyar alkotmány- és jogtörténet* 2280 Ft
 Teleki Pál: *Válogatott politikai írások* 2280 Ft
 André: *A félénkség* 1500 Ft
 Baron–Cohen–Bolton: *Autizmus* 1500 Ft
 Reboul: *A társalgás cselői* 1500 Ft
 Nagy József: *XXI. század és nevelés* 2200 Ft
 Kende Péter: *A köztársaság törékeny rendje* 1480 Ft
 Seres László: *A szabadság fantomja* 1480 Ft
 Sekuler–Blake: *Észlelés* 3200 Ft
 Bertényi Iván (szerk.):
Magyar történeti szövegyűjtemény 1000–1526, 2980 Ft
 Kükküllei János: *Lajos király krónikája* 1680 Ft
 Foucault, M.: *A szavak és a dolgok* 1800 Ft
 Benda K.: *Szociálpszichológiai tesztkönyv* 1480 Ft

Az Osiris Kiadó kiadványai megvásárolhatók az Osiris Könyvesházban (1053 Budapest, Veres Pálné u. 4-6., tel.: 266-4999, 318-2516), és megrendelhetők az Osiris Kiadóban (1053 Budapest, Egyetem tér 5.)

A Maecenas Könyvkiadó ünnepi ajánlata

Fehér Béla: Filkó

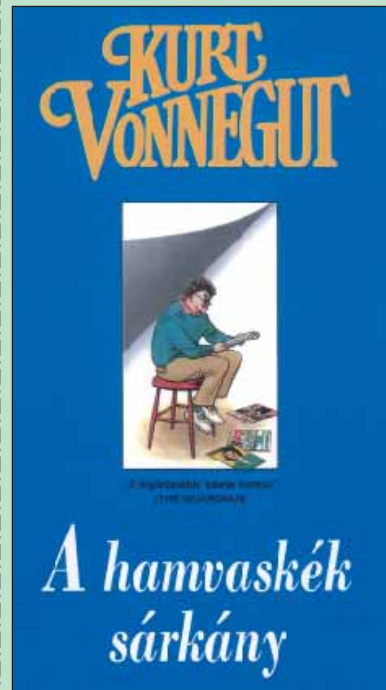
Fehér Béla legújabb regényében a cselekmény fő szála egy útépitésen dolgozó teherautósófor és egy prostituált furcsa kapcsolata.

A sofőr – Filkó – az egykori Ságvári munkásszállóban lakik aszfaltozók, földgyalusok, markolósok és buldozerek társaságában.

A szálló tulajdonképpen lebeg a semmiben, a régi rend utolsó védőbástyája, a szabályzathoz hűen ragaszkodó gondnokkal az élen. A társaság fő szórakozása az ivászat és a nők.

Betti, a prostituált nem válogat. Mindegy neki, kivel megy el, de Filkótól valamiért megtagadja a kegyeit. A sofőrnek ettől kezdve egyetlen feladat lebeg a szeme előtt: megszerezni magának ezt a különös nőt.

Terjedelem: 356 oldal
 Bolti ár: 1.500 Ft
 Formátum: 120 X 200 mm
 1/1 papír kötés
 ISBN szám: 963 203 021 4

Kurt Vonnegut: A hamvaskék sárkány

A többi világhírű amerikai íróhoz, Scott Fitzgerald-hoz, William Faulkner-hez, John Steinbeck-hez és társaikhoz hasonlóan Kurt Vonnegut is novellákkal kezdte hosszú pályáját.

Mára már sajnos a híres lapok elenyésztek, amelyekben ezek az írások annak idején megjelentek. Peter Reed professzor, Vonnegut egyik rajongója, kritikus és írásművészetének szenvedélyes kutatója azonban hosszú évek szorgos gyűjtőmunkájával a teljes teremtést kötetbe rendezte.

Vonnegut abszurd humora, hangja és stílusa a kezdetek kezdetén is ismerősen eredeti. Korunk egyik nagy gondolkodójának és szórakoztatójának legelső próbálkozásai ma már dokumentumértékű gyöngyszemek.

Terjedelem: 400 oldal
 Bolti ár: 1.500 Ft
 Formátum: 110 X 195 mm
 1/1 papír kötés
 ISBN szám: 963 203 020 6

Cím: 1054 Budapest, Szemere u. 21. Telefon/fax: 311-28-36